BcA. Antonín VÁLEK

AMATÉRSKÁ FOTOGRAFIE NA KARVINSKU V LETECH 1968 - 1989

Slezská universita
Filosoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

V Opavě, 2008

BcA. Antonín VÁLEK

AMATÉRSKÁ FOTOGRAFIE NA KARVINSKU V LETECH 1968 - 1989

magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: **odborný asistent Vojtěch BARTEK**
Oponent: **odborný asistent, Mgr. MgA. Tomáš POSPĚCH**

Slezská universita
Filosoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

V Opavě, 2008

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu práce, odbornému asistentu Vojtěchu Bartkovi za poskytnutí mnoha cenných rad a konzultací.

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a za použití literatury a pramenů uvedených s seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Umělecko-průmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

V Havířově dne 15. srpna 2008

BcA. Antonín Válek

Úvod

Řekne-li někdo Havířov či Karviná, napadne mnoho z posluchačů jen jedno. Doly a hutě, devastovaná krajina, lidé, kteří nemají pro ránu či nadávku příliš daleko. Místa, které není záhodno navštěvovat a kam vlastně není ani proč jezdit.

Ale i zde, v kraji tak zkoušeném těžkou prací a lidskou hloupostí, je možno najít krásu a zaujetí. Možná právě hrubost souvisí nějak s láskou, tíha s lehkostí a hloupost s pochopením.

Snad se mi to podaří i Vám v následujících stránkách dokázat.....

V Havířově 15.srpna 2008

Situace ve fotografii na Ostravsku po roce 1968

Pokusy o demokratizační proces v Československu byly po srpnu 1968 násilně přerušeny okupací, po které nastalo postupné upevňování totalitního politického systému - tzv. "normalizace". Tato výrazná změna politického ovzduší se výrazně odrazila v celé kulturní oblasti, a to včetně fotografické tvorby. Její omezení postihlo zejména reportážní a především pak dokumentární fotografii.

Obrázek 1, události srpna 1968 na snímku A.Válka

Dramatické události, které se odehrály při okupaci vojsky sovětské armády v srpnu 1968, fotografovali v Ostravě např. Miloš Polášek[1], tehdy pracující jako fotoreportér ve spojených ostravských denících a také Bohuslav Růžička[2] , Fedor Gabčan a Květoslav Kubala, fotoreportér Nové Svobody. Tyto cykly fotografií byly publikovány většinou až po roce 1990. Jedním z mála fotografů, který své fotografie vojenské invaze vystavoval již v době jejich pořízení, byl Antonín Válek. Všechny fotografie z bouřlivých akcí let 1968 a 1969 vystavoval ve velké vývěsce umístěné ve středu města Havířova. Zde si je vždy prohlíželi kolemjdoucí lidé. Kolem snímků z Palachova pohřbu se shlukovaly davy lidí až do doby, než byly snímky na příkaz Městského výboru KSČ a SČSP (Svaz československého sovětského přátelství) sundány a vitrína zrušena, později předána Spolku přátel žehu.

Bohuslav Růžička brzy po srpnu 1968 opustil Československo, po půlročním pobytu se však vrací zpět. Nejen tato epizoda, ale i další výhrady k jeho osobě byly příčinou, že byl zbaven svých fotografických funkcí a jako "nespolehlivý, neseriózní

[1] Miloš Polášek, 12.11.1939, Ostrava, vyšší průmyslová škola v Ostravě (1957), vyučen fotografem (1965), fotoreportér Ostravského večerníku, redaktor - grafik Kulturního měsíčníku, od 1985 samostatným fotografem, zakládající člen fotoreportážní skupiny KPD Ostrava (1954-1957) a Fotoklubu NHKG (1965), reportážní a cestopisné fotografie, jeho značná část tvorby se týká problémů průmyslové expanze a ekologie (Ostrava, Symbióza, Senzualita krajiny), využívá speciální fot.techniky (nejčastěji izohélie).

[2] Bohuslav Růžička, 27.1.1923, Opava, přichází pracovat do Ostravy - Vítkovické železárny, 1967 otvírá obor fotografie na Lidové konzervatoři v Ostravě, do roku 1968 se věnuje živé fotografii, po svém návratu z emigrace objevuje detaily vysokopecní strusky, asfaltu, začíná se věnovat abstraktní fotografii. Od počátku 70-tých let experimentuje s fotografováním inscenovaných materiálů - plasty, asfalty, kresbou tuší v éteru a mléce. Zemřel v Luhačovicích 30.7.1993.

bohém" pak byl až do doby odchodu do důchodu zaměstnán jako správce sportovní haly.

V roce 1968 opustil Československo také Viktor Kolář[3], pět let žil na různých místech Kanady. V přestávkách mezi příležitostnou prací intenzivně fotografuje, v roce 1973 se však také vrací do Ostravy.

V roce 1969 ukončil Petr Sikula[4] studia oboru užitá fotografie na SUPŠ v Brně, přichází do Ostravy, kde byl pak až do roku 1979 zaměstnán jako podnikový fotograf Stavoprojektu.

Situace v celém Severomoravském kraji se tak postupně stává více než tristní. Je to jistě zřetelnější, uvědomíme-li si co jí předcházelo.

Od poloviny 60. let se kulturní život v Československu začal postupně uvolňovat. Oficiální kulturní linií byl socialistický realismus, který určoval umělcům a výtvarníkům, jakým způsobem mají zobrazovat svět kolem sebe. Důraz byl kladen na optimistická témata, na pracujícího člověka, šťastnou rodinu a dokumentování výdobytků socialismu. Tehdejší kritiky se omezovaly spíše na pouhá popisování a označování zobrazovaných reálií, namísto hodnocení obrazových kvalit. Za dlouhá léta existence tzv. socialistické fotografie se masám nepodařilo jasně vysvětlit, co je socialistický realismus. Dnes ovšem víme, že socialistický realismus byla tvůrčí metoda, vnucovaná dospělým umělcům především za účelem podřizování svobodného projevu zájmům direktivního řízení vládnoucí strany.

[3] Viktor Kolář , 7.9.1941, Ostrava, 1964 absolvuje obor chemie - práce v dílnách na ostravském Pedagogickém institutu, pracuje jako učitel na ZDŠ v Ostravě, 1968-1973 žije v Kanadě, 1974 - 75 dělník v NHKG, do roku 1984 stavěč kulis Divadla Petra Bezruče, od 1984 samostatný fotograf. Nejvýraznější postava "fotografické Ostravy", inspirován Kleinem, Frankem, Harbuttem a Arbusovou, vytváří však svůj vlastní styl. Laskavé pohledy jsou v 70-tých letech nahrazovány sarkasmem, odhalováním deformovaných lidských postojů a charakterů. Ovlivnil tvorbu mnoha a mnoha dokumentaristů. Dnes pedagogem FAMU.

[4] Petr Sikula, 15.10.1941 Zlín, navštěvoval fot.oddělení LŠU v Brně (A. Hinšt, 1964), studium fotografie na SUPŠ v Brně (K.O.Hrubý, 1969), 1969 - 1978 fotograf Stavoprojektu Ostrava, 1978 samostatný fotograf. Vliv K.O.Hrubého, krajina, panoramatické záběry z okolí Uherského Brodu, rozsáhlý soubor o okupaci Brna (1968), sugestivní fotografie devastované krajiny Ostravska (cyklus Příroda a civilizace, 1971-74), sociální dokumenty z cikánského prostředí na východním Slovensku (Lidé z hliněné vesnice, 1970 - 1971).

Obrázek 2, fotografie M.Poláška z knihy Ostrava (1978, účast J.Byrtus), snad nejlépe charakterizuje atmosféru tehdejší normalizační Ostravy

Na jednom ze sjezdů KSČ v polovině 60. let zaznělo v usnesení, že každý umělec musí hodnotit skutečnosti ze stejné ideové pozice jako komunistická strana a jako ve všem, i v lidové tvořivosti si musíme ověřovat růst nejen umělecký, ale i společenský a politický, neboť se objevují náznaky nebezpečí liberalismu, např. v neúměrném množství příklonu ke krajinám. Tak obklopeno ideovým i fyzickým hlídacím aparátem a dokonale proorganizováno, stává se fotoamatérství snad nejdirigovanější dobrovolnou činností řízenou stranou. Ta svoji moc v oblasti amatérské fotografie prosazovala přes krajská, okresní a místní osvětová střediska, která byla ideologicky přímo propojena na odpovídající stranické orgány. Ti dohlíželi na činnosti metodiků – v podstatě cenzorů, zodpovědných za tu či onu oblast, tzn. i za fotografii. S postupným uvolňováním překračovali autoři onu pomyslnou linii hlídanou komunistickými cenzory a vytvářeli díla, která se určitým metaforickým

způsobem vyjadřovala k situaci v tehdejším Československu. Činili tak fotografováním lidí žijících na okraji společnosti, zničených městských periferií, a převážně na Ostravsku zobrazováním zdevastované krajiny, která byla zároveň otiskem postižené společnosti.

Jako první se tohoto tématu již koncem padesátých letchopil člen fotoklubu VŽKG, Karel Kania. Jeho následovník, který posunul hranici vnímání této surové rozpínavosti průmyslové devastace, byl Fedor Gabčan[5]. Autor použil bílého ptáka zakomponovaného do zničené krajiny jako symbol života a smrti. Příchodem absolventa Střední umělecké školy v Brně Petra Sikuly na Ostravsko v roce 1971 došlo k výraznému posunu výtvarného vnímání odvrácené tváře civilizace. Podařilo se mu objevenou formu uvést v soulad s novým, závažným obsahem. Vznikl tak fotografický apel a toto nové téma nalezlo mnoho nových stoupenců. Mezi další významné osobnosti Severomoravského regionu patřili František Krasl, Jan Byrtus, Věra Weinertová, Bohuslav Růžička, Miloš Polášek, Lubomír Čech (NHKG) ,od roku 1973 Viktor Kolář a především i v zahraničí velmi uznávaný "nadkrajový" olomoucký PaeDr. Miloslav Stibor a Milan Borovička. Od počátku roku 1969 postupující normalizace spojená s prověrkami postihla především ředitele, metodiky, inspektory kultury jednotlivých osvětových zařízení a občas i členy poradních sborů pro fotografii. Tvorba fotoamatérů nedoznala žádných významných změn a nesla si s sebou v této i další době následky dlouholetého pevného řízení, dokonalé proorganizovanosti a soustavného tlaku na myšlení, a tou byla „autocenzura.“

Ale i přes jistá omezení kulturního dění existovalo v Ostravě mnoho fotoamatérů, sdružených především ve dvou největších fotoklubech. Nejstarší z nich (1947 – 1994) byl Fotokroužek, později Fotoklub při závodním zařízení ROH Vítkovických železáren Klementa Gottwalda (VŽKG) se sídlem v Ostravě – Vítkovicích. Z jeho členské základny vzešla řada později velmi známých autorů, např. Herbert Thiel a Dr. Rudolf Janda (pravidelní souputníci Josefa Sudka při jeho návštěvách na Ostravsku), František Pajurek (dlouholetý předseda fotoklubu), Karel Kania, Stanislav Sedláček, Bohumír Kuchař, Bohuslav Růžička, František Nykl, František Hajnyš, Viktor Kolář, Miroslav Molitor, Martin Smékal a mnoho dalších.

[5] Gabčan Fedor, 22.7.1940, Kúty, okr. Senica, SPŠ geodézie a kartografie v Košicích (1958), fotoreportér ČTK, FAMU 1976, po příchodu do Ostravy fotografuje devastovanou průmyslovou krajinu, a to ještě před zvýšeným zájmem o toto téma. Po r. 1989 zakládá fotografický obor Střední umělecké školy v Ostravě.

Činnost fotoklubu byla z ekonomických důvodů ukončena v roce 1994 a posledním předsedou byl Jaroslav Hanzlíček. V roce 1962 odešla část členů do nově postaveného kulturního domu VŽKG v centru Ostravy, včetně skupiny Reflex, jejímž předsedou byl Vratislav Kašpar a která svou činnost ukončila v roce 1992. Dům kultury Vítkovických železáren byl pořadatelem významného mezinárodního fotografického bienále „Fotosalonu Vítkovice“ v období let 1966 – 1985, zaměřený na portrétní fotografii a fotografie člověka v pracovním prostředí. Fotoklub se po desítky let účastnil výstavních soutěží, mapových okruhů[6] a dalších fotografických aktivit Ostravy.

Druhým sdružením ostravských fotografů byl Fotoklub Nové huti Klementa Gottwalda (NHKG) se sídlem v Domě kultury NHKG v Ostravě – Zábřehu. Sloučením několika závodních fotokroužků (1965) vznikl jeden z největších fotoklubů na Moravě. V roce 1967 měl přes 90 členů. Mezi přední členy, později významné autory Ostravska, patřili Lubomír Čech, Fedor Gabčan, Miloslav Třepla, Bohumil Bína, František Peška, Jiří Podjukl (dlouholetý předseda), Běla Sychová, Karel Lasák, Miloš Polášek, Zdeněk Čermák, Milan Kaštovský, Václav Marcol, Milan Modelský, Vladimír Půlpán, Mikuláš Nagy, Stanislav Drozd (předsedou do roku 1995, kdy fotoklub z ekonomických důvodů ukončil svou činnost). Je zcela přirozené, že v tak velkém seskupení fotografů, dochází k názorovému i tvůrčímu vývoji. Přední autoři zakládají tvůrčí skupiny „Nova“ (založena L. Čechem v roce 1972), „Sinar“ (Vojtěch Bartek, Ivan Sláma, Karel Křížek, Stanislav Křížek, činnost skupiny 1967 – 1972), tato tvůrčí skupina později přechází pod obvodní kulturní středisko v Ostravě Porubě a pod názvem „POFOS“ (Porubská fotografická společnost) několik let společně tvoří. Později se začleňují do Fotoklubu Poruba (1970) a mezi členy, kteří výrazně posunuli hranice fotografické tvorby patřili František Nykl (dodnes předsedou), Vojtěch Bartek, Stanislav a Karel Křížkové, Miroslav Cigan, Zdeněk Nedojedlý, Rostislav Dvořák, Ferdinand Juřina a mnoho dalších.

V roce 1967 byla otevřena v Ostravě průzkumová prodejna Fotochemy společně s výstavní síní. Její vedoucí, Milan Karpala, byl výrazným způsobem nakloněn mladým a talentovaným autorům Ostravska. Jediná na fotografii

[6] mapový okruh - portfolio fotografií, sestavené členy fotoklubu, putuje podle předem stanovené "mapy" k hodnocení členy ostatních fotoklubů (mapový okruh "Vysočina"...

specializovaná výstavní síň na Severní Moravě sehrála nezastupitelnou roli v kulturním životě města a okolí tím, že umožnila vystavovat i neoficiálním autorům. Velmi zajímavé byly komorní „utajené“ výstavy v prostorách redakce Červený květ (tiskový orgán KV KSČ), kde vystavovali fotografové Miloš Polášek, Bohuslav Růžička, Karel Kania, Stanislav Sedláček a výtvarníci Jaroslav Rusek, Oldřich Lasák a řada dalších umělců. V rámci normalizace a prověrek byly výstavy zakázány a redakce zrušena.

Dalším významným počinem bylo otevření třídy výtvarné fotografie při Lidové konzervatoři v Ostravě. Tu zorganizovali v roce 1967 metodička p. Vyhlídalová společně s Bohuslavem Růžičkou, nepřehlédnutelnou postavou ostravského fotografického dění. Po výběrovém řízení nastoupilo ke studiu 45 posluchačů z celého severomoravského kraje. Mezi přednášející patřili Doc. Ján Šmok, Dr. Josef Matys, Václav Zikmund, prof. Zdeněk Vackář, prof. Antonín Hinšt, prof. Rudolf Skopec, Jiří Škoch, Jaroslav Vávra a Milan Borovička (1967- 1969).

V roce 1972 obvodní kulturní středisko v Ostravě – Mariánských Horách zahájilo pravidelné dvouleté cykly vzdělávání fotografů pod vedením Bohuslava Růžičky a metodičky Evy Sýkorové. Po roce převzal vedení školy výborný fotograf a organizátor Lubomír Čech (1973 – 1975). Po úmrtí L. Čecha převzal výuku fotografie Ing. Bořek Sousedík[7] (1975 – 1992). Nástupem B. Sousedíka došlo k výraznému posunu trendu výuky a prioritu získala fotografie nerozhodujícího okamžiku, za hranicí autentičnosti a vizualismus. Tyto směry byly v rozporu se socialistickým realismem a Sousedík byl soustavně v zájmu StB. Škola postupně získala velkou popularitu a v některých ročnících byla až třetina posluchačů z Polska. Řada absolventů z Československa a Polska pokračovala ve studiu na Institutu výtvarné fotografie Svazu českých fotografů.

Velký vliv na fotografické dění Ostravska měly skupiny výtvarné fotografie DOFO Olomouc a Profil z Valašského Meziříčí. V té době zde byli přední autoři a význam jejich tvorby významně ovlivnil fotografické dění v celé republice.

Skupina DOFO Olomouc vznikla v roce 1964 a jejími členy byli Antonín Gribovský, Jan Hajn, Rupert Kytka, Ivo Přeček, Dr. Vojtěch Sapara, Jaroslav Vávra a host Vilém Reichman z Brna.

[7] Bořek Sousedík , 11.12.1946, Ostrava, 1976 - 78 FAMU, 1972 vedoucí lektor výtvarné fotografie na Lidové konzervatoři MěKS v Ostravě, vlivný pedagog, autor teoretických i uměleckohistorických textů, slohově vyhraněné fotografie v duchu vizualismu (A. Müller-Pohle), vynalézavost v kompozicích s citem pro světelnou problematiku. Dnes se fotografii již nevěnuje.

Ve skupině Profil[8] Valašské Meziříčí (1965 – 1977) působili Milan Borovička, Ing.Miroslav Bílek, Jiří Fojtík a František Janiš.

Dalším významným momentem ovlivňující fotografický život na Ostravsku byly soutěže. Mimo již uvedený Vítkovický salon fotografie to bylo bienále Interfotoklub Vsetín (1963 – 1994), mezinárodní výstava s nejdelší kontinuitou v Československu, kterého se v průměru zúčastnilo na 100 fotoklubů s 2000 fotografiemi z celého světa. Mimo tyto vrcholné fotografické události nelze opomenout celou řadu soutěží a výstav, např.: Senior foto Jeseník, Karvinský květ, Severomoravská fotografie-Slezské muzeum Opava, Radhošťský kvítek, Lidé a Beskydy-Nový Jičín, Národní přehlídky AMFO Olomouc, soutěže dia v Rýmařově, Vítkově, Fulneku a národní přehlídku audiovizuálních programů v Opavě (Diafon Opava).

Dnešní mezinárodně uznávaní fotografové Viktor Kolář, Jindřich Štreit, rovněž severomoravané, byli tehdy daleko mimo to co bylo v rámci oficiální fotografie akceptovatelné a zřejmě svou roli sehrála snaha, příliš na ně v regionu neupozorňovat a tím zbytečně nekomplikovat život jim i sobě. Kolář a Štreit se prosadili hlavně díky zájmu význačných pražských teoretiků a kritiků o jejich fotografické eseje. I to je ostatně svým způsobem pro situaci tvůrčí fotografie v normalizačních letech na severní Moravě charakteristické.

Přes svoji vzdálenost od centra státu, Prahy, byl kulturní i fotografický život na Ostravsku na vysoké úrovni a mnohdy svými experimentálními výboji ovlivňoval život v celé republice.

[8] Profil výrazně přispěl k překonání přežívajícího schématismu československé amatérské fotografie předchozího období. Nikdy neměla proklamovaný program, její členy sdružoval zájem o poetickou výtvarnou fotografii. Poslední společná výstava v roce 1977 prakticky ukončila svou činnost.

Fotokluby, fotokroužky a tvůrčí skupiny na Karvinsku a Havířovsku.

První zmínky o klubové činnosti v karvinské oblasti, je v časopise Československá fotografie (tiskový orgán Svazu Československých fotografů amatérů - ČsKFA) z roku 1946. Krátce informuje, že předsedou ČsKFA v Orlové, je pan R. Guziar. Později podává zprávu, že byl založen ČsKFA v Lazích u Orlové a započal svou činnost v ČsKFA v Českém Těšíně. V roce 1949 rozhodla valná hromada ČsKFA o změně názvu na Československý fotografický svaz se sídlem v Praze, který i nadále má organizační strukturu založenou na klubové činnosti. Zároveň uzavírá dohodu mezi svazem a ROH (Revoluční odborové hnutí), o úzké spolupráci s továrními fotokroužky ROH.

Na počátku roku 1950 je činnost Československého fotografického svazu zrušena a její následník Československý svaz socialistické fotografie, převedl převážně svou činnost na fotoodbory ROH, rozhodnutím komunistické strany a jejího ministerstva kultury byla v roce 1951 jakákoliv spolková činnost v oblasti kultury zlikvidována a organizování fotografického hnutí bylo převedeno na Ústředí lidové tvořivosti v Praze (později s názvem ÚDLUT – Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti). V té době, podle dostupných informací z odborného tisku (Nová fotografie roč. 1951) mělo zájem o fotografii okolo 20000 zájemců.

Karvinsko, region s převážně důlními podniky a jejími odborovými kluby ROH, poskytovalo zájemcům o fotografii dobré podmínky, vymezené z větší části společenskou potřebou dokumentovat pracovní úspěchy zaměstnanců a jejich aktivit v těchto zařízeních. Již v roce 1957 byl založen fotokroužek v ZK ROH Doubrava u Orlové, v té době jsou první zmínky o fotokroužku dolu ČSA v Karviné, dolu A.Zápotocký v Lazích u Orlové, dolu Dukla v Dolní Suché, dolu Julius Fučík v Petřvaldě atd. (fotokroužky byly vesměs přidruženy u všech závodních výborů důlních podniků). Taktéž byla řada fotokroužků v hornických učilištích. Všechno bylo ideologicky řízeno okresními a krajskými fotoodbory ROH. V roce 1955 vznikla u domu osvěty v Karviné, poradna LUT (Lidová umělecká tvořivost) pro fotografii, ideovým vedoucím byl jmenován J.Kroupa, o dva roky později byl u okresního osvětového domu v Karviné ustaven poradní sbor pro lidovou fotografii. Předsedou byl zvolen Jindřich Minol (1957-72). Ideologicky byla okresní osvětová střediska řízena z LÚT v Praze. Metodičkami pro fotografii v okrese Karviná byla p. Anna

Klásková (v období komunistických prověrek 1969-70 byla propuštěna), později, až do r. 1972 p. Marie Secová-Augustinová. Okresní osvětové domy, později Okresní osvětový dům, následně Okresní kulturní středisko se velmi výrazně podílelo na rozvoji fotografického hnutí v okrese Karviná. Bylo zde velmi dobré finanční zajištění a především dobré složení poradního sboru, zastupující jednotlivé fotokroužky a později kluby. V letech 1965 - 74 pracovali v OPS Karviná (Okresní poradní sbor), zástupci fotokroužků jednotlivých měst okresů: za Český Těšín - J.Byrtus a V.Galgonek, za Karvinou - J.Minol a Fr. Řezníček, V.Legerski, Fr.Pálka, za Orlovou - K.Návrat, za Bohumín - J.Schulz, za Havířov – L.Nawrat, A.Válek, později J.Talaš a J.Hrachovec. Informativní seznam členů poradního sboru se průběžně měnil.

Součástí v nově postaveném městském kulturním domě v Karviné, koncem r.1960 byla poměrně dobře vybavená klubovna s fotokomorou. Vznikl zde fotokroužek s názvem „RONDO“, se členy Fr.Řezníček, A.Juránek, J.Minol, Z.Prauz, J.Wronka, Fr.Pálka, M.Kapka, A.Drong, D.Hartman, J.Peško, J.Vybíral, R.Sotolář, V.Legerski, později E.Kijonka, P.Danel, D.Ramík, A.Šafář. Postupně se ve funkci předsedy fotokroužku vystřídali – Řezníček, Pálka, Juránek, Šafář. V roce 1976 se z tohoto seskupení po vzájemných neshodách vyčlenila tvůrčí skupina „COLLEGIUM 76“ se členy J.Kottas, Fr.Řezníček, V.Legerski, D.Hartman, A.Drong, J.Peško, p.Lasota, p.Škovránek a p.Tauer. Vzájemné vztahy této výtvarné skupiny se udržely do r. 1981 kdy se sdružení rozpadlo.

V Karviné byl také aktivní menší fotokroužek ZK ROH dolu ČSA v kulturním zařízení družby (v minulosti Stalinův dům) se členy B.Michalík, F.Firla, J.Zmrhal a dalšími zájemci o fotografii, byl to jeden z nejdéle fungujících fotokroužku v této oblasti (1962-92). Karviná je město složitých lidských vztahů, mísí se zde obyvatelé mnoha národností (polské, slovenské, maďarské, řecké, romské a české národnosti). Většina fotografů amatérů pracovala na šachtách a byly vázaní prací na tři směny. Obtížně se zde vytvářel prostor pro programovou tvorbu, který by je spojoval. Karvinští fotografové byly organizátory celostátní fotografické soutěže Karvinský květ (1976-1989), vytvořili tak řadu malých i větších kolektivních výstav, podíleli se na mezinárodních fotografických plenérech v Polsku. Většina byla průběžně (od r.1970) členy Svazu českých fotografů. Všechny tyto aktivity byly postupně ukončeny změnou politického klima po „sametové revoluci“ v roce 1989. V roce 2001 z podnětů bývalých členů „RONDA a COLLEGIUM 76“ vzniká Fotoklub Karviná, předsedou byla

zvolena M.Pospíšilová (po roce pro neshody v rámci klubu odchází) a v současné době řídí fotoklub J.Koch.

V Orlové vznikl první fotoklub okolo roku 1946 (ČsKFA) a až do r. 1974 se jednalo o jednotlivce sdružené ve Svazu českých fotografů v Praze. Z podnětu A.Válka z Havířova (1974) vzniká Fotoklub SČF, s předsedou ing.Š.Rajdusem. Zakládající členové – T.Gabrisz, K.Návrat, L.Barviolek, J.Potyš, M.Brziák a Š.Antoniak. Fotoklub se nijak výrazně po svou dobu trvání neprojevil, rámec okresu přesáhli pouze K.Návrat a J.Potyš, členové fotoklubu se pouze podíleli na akcích pořádaných okresním kulturním střediskem v Karviné. Členská základna se pohybovala v rozmezí okolo 14 členů. Činnost tohoto sdružení byla rovněž pozvolna ukončena změnou společenských poměrů v letech devadesátých. V roce 2004 se obnovuje činnost jako občanské sdružení s názvem Fotoklub Orlová se 14 zakládajícími členy. Předsedou se stal R.Hájek. Fotoklub má svou tvůrčí skupinu „K4“ se členy: P.Brádka, M.Brziák, P.Herzánová a R.Golka. Orlová se svými 780 roky je nejvíce poškozeným městem důlními vlivy a svým složením struktury obyvatel je podobná Karviné.

Přestože v Českém Těšíně žilo několik výrazných fotografických autorů (J.Byrtus, V.Galgonek, R.Peřina) mimo období 1946-48 kdy byl činný klub ČSKFA, se nepodařilo až do r.1978 vytvořit skupinu lidí se zájmem o fotografii. V tomto roce se vytvořilo z jednotlivých členů SČF seskupení Fotoklub SČF se sídlem v osvětové besedě na „Střelnici“ . Předsedou se stal F.Všianský, později E.Jarnot. Fotoklub sdružoval v průměru okolo 16 členů, mimo těšínských se setkávání na besedách zúčastňovali fotografové z Třince a Jablunkova. Výraznějšími autory Těšínkého fotoklubu byli F.Všiansky a F.Balon. I toto sdružení ukončilo svou působnost v roce 1990. O osm let později vznikla v Č.Těšíně skupina fotografů ZTF (Zaolzianskie towarzystwo fotograficzne) ve složení Branny, Gabrysz, Krigyel, Szop, Woyoczek, Przeczek, orientovanou na polskou fotografii při PZKO (Polské sdružení kulturně osvětové) v Českém Těšíně. Rokem 2004 vzniká občanské sdružení Fotoklub Český Těšín, předsedou se stává Marek Džupin. Členové se zabývají především digitální fotografií a pořádají semináře se známými autory a realizují autorské a klubové výstavy.

V Havířově, městě které vzniklo v roce 1955 na zelené louce byl již od r.1959 fotokroužek v ZK ROH pracovníků firmy Bytostav. Většinou to byli přechodní zaměstnanci a tak i tímto kroužkem prošla řada zájemců o fotografii. Předsedou fotokroužku až do r. 1972 byl Fr.Sikora a v letech 1974-80 vedl tento kroužek J.Hrachovec. Díky migrujícím členům, kteří pozvolna přecházeli do již vzniklého a dobře zavedeného fotoklubu SČF Havířov, byla činnost fotokroužku ukončena. V roce 1964 bylo dostavěno městské osvětové středisko P.Bezruče (dnešní kulturní dům), v jehož prostorách byl ateliér s klubovnou a temné komory, tímto rokem také vznikl fotokroužek a předsedou byl zvolen L.Nawrat, se zakládajícími členy F.Sikora, B.Štefek, M.Hanák, A.Bémová-Krtilová, V.Brtník, V.Vácha, M.Bureš, P.Beck, A.Válek, I.Straňák a řada dalších (cca dalších 40 zájemců o fotografii), fotokroužek byl od počátku aktivní, měl připravený seznam výstav, přednášek, vzdělávacích kurzů atd. Přesto byla činnost fotokroužku v roce 1970 zrušena na pokyn městského výboru KSČ, neboť se někteří členové angažovali při změně společenských poměrů po 21.srpnu 1968. Z bývalých členů vznikla tvůrčí skupina „H70“ (Havířov 70) , členy byli A.Válek, I.Straňák, V.Galgonek, P.Vomela. Tato skupina nebyla nikým zřízena, vznikla na základě dobrovolného sdružení přátel se zájmem o fotografii. Všichni byli členy SČF, který byl obnoven v r.1969.

Počátkem r.1974 přišel na adresu A.Válka dopis od A.Kabourka (tehdejší předseda SČF) a V.Bartka s výzvou o založení fotoklubu z členů SČF v Havířově. Předsedou byl zvolen A.Válek, ve výboru byli J.Hrachovec, J.Talaš, L.Wolf, Č.Burian, M.Brzák. Zřizovatelem fotoklubu byl SČF v Praze. Fotoklub byl jako jediný řádně registrován u odboru vnitřních věcí v Karviné, narozdíl od ostatních kroužků v rámci regionu. Ustavujícího setkání se zúčastnilo 25 členů SČF. V r.1976-78 bylo registrováno 120 zájemců o členství v tomto fotoklubu. Fotoklub se scházel dvakrát měsíčně s průměrně 50 členy. Členy spojoval nejen zájem o fotografii, vedli mimoto i soukromý, bohatý společenský i kulturní život, např. ke konci školního roku s manželkami a dětmi u táborového ohně tzv. „Fotobuřty“, promítání zvláštních programů ve filmovém klubu, které nebyly v té době běžně dostupné, účast na výstavách výtvarníků, pořádal tvz. „Fotosafari“ – akce, které se podobaly dnešním workshopům, podílel se na fotografickém plenéru v Polsku a spousty dalších akcí. Vybudoval vlastní výstavní síň v Havířově, pořádal celostátní fotoburzy, organizoval

setkání fotografů ze zahraničí, podílel se na práci v poradních sborech na okresech a krajích. Měl zastoupení v plénu a předsednictvu SČF v Praze (J.Talaš, A. Válek). Členové fotoklubu byli v krajském výboru SČF ve funkcích předsedy a tajemníka (J.Talaš, A.Válek, Č.Burian, L.Wolf), fotoklub byl za svou činnost o rozvoj fotografického hnutí oceněn Ministerstvem kultury ČSSR a Svazem českých fotografů – několikrát po sobě.

Fotoklub Havířov patřil mezi největší kluby v Československé socialistické republice. Předseda A.Válek byl v roce 1977 vyznamenán zlatým odznakem SČF za rozvoj fotografického umění, fotoklub získal řadu ocenění na celostátních výstavách a soutěžích. V roce 1980 vznikla z předních autorů fotoklubu tvůrčí skupina „SONDA“ , která tímto pomohla řešit vznikající problémy mezi začínajícími autory a těmi zkušenějšími. Generační názory mladých autorů ve fotoklubu vedly v r.1983 ke vzniku skupiny „KONTAKT“ – členové: A.Szop, A.Milerský, K.Till, G.Tillová, I.Novotná, J.Jasiok. Skupina po dvou letech zanikla. Fotoklub za celou dobu své existence fungoval z vlastních finančních zdrojů - příspěvků. Ukončil svou činnost po 19 letech v roce 1993, především díky změně společenských poměrů.

V kulturním domě P.Bezruče vzniká v roce 2004 nový fotokroužek pod vedením J.Hrachovce, z původních 13 zájemců, zůstávají k dnešnímu dni pouze v průměru 7. Přesto fotokroužek organizuje již čtvrtý ročník „Setkání regionálních fotoklubů“ za účasti fotoklubů z Karviné, Ostravy, Orlové, Českého Těšína a Havířova, spojenou s výstavou a rozborovým seminářem, poslední rozborový seminář v roce 2008 vedli pánové Vojtěch Bartek a Antonín Válek. Havířov je městem, které má družební vazby s městy z Polska, Litvy, Anglie, Itálie a Německa. Od r.1996 se v Litvě pořádaly setkání z těchto družebních měst ze zahraničí. Za Havířov se jich zúčastňovali: J.Hrachovec, A.Válek, A.Milerský a J.Talaš . V roce 2004 a 2006 toto setkání organizovalo město Havířov a Magitrát města pověřil vedením této akce J.Talaše. Od roku 2006 se nepravidelně setkává skupina „PROFIL“ ve složení : J.Talaš, J.Kocián, A.Koneš, A.Milerský, P.Kostelecký, K.Till a J.Stanke.

Dějiny prý tvoří jednotlivci. Těžko říct. Jednotlivci však určitě tvoří umění. Malba, kresba, architektura, fotografie. Činnost bytostně individualistická a individuální.

Následující kapitolu proto tvoří medailony nejvýznamnějších fotografů kraje, kterým se zabývá tato práce, Karvinska a Havířovska. Přesah jejich práce a mnohdy i jejich význam pro českou (československou) fotografii je určitě širší.

Obrázek 3, foto Pavel Danel

JAN BYRTUS (1935 – 1992)

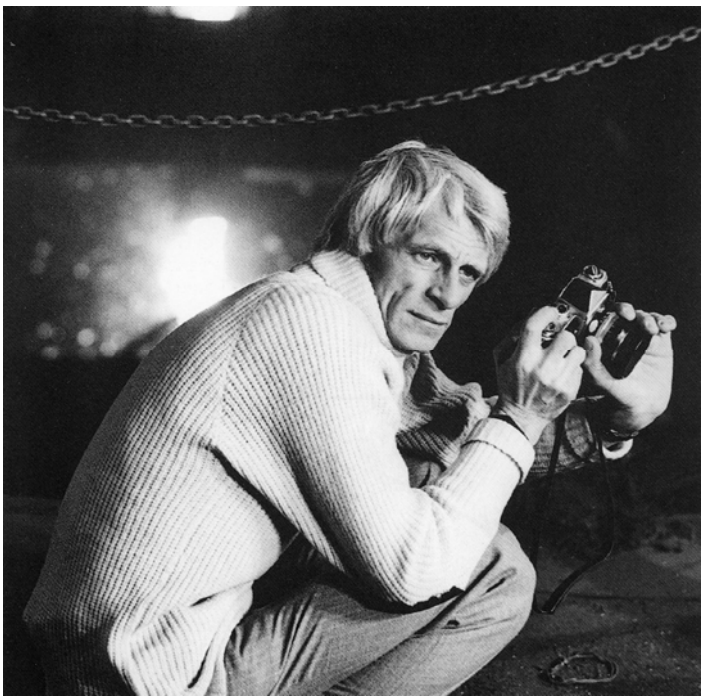

Obrázek 4, Jan Byrtus - portrét

Jan Byrtus se narodil 8. listopadu 1935 v Mostech u Jablunkova. Po neúspěšném pokusu stát se učněm ve fotografickém ateliéru začal navštěvovat strojní průmyslovou školu v Bystřici pod Hostýnem. Vystřídal nejrůznější povolání: práce v dolech, na železnici nebo v železárnách. Působil jako osvětový pracovník a fotograf obchodního a technického oddělení Třineckých železáren. Zájmově fotografoval od patnácti let a ve své zálibě pokračoval také během vojenské služby. V 60. letech minulého století navázal intenzivní spolupráci s novinami a časopisy. Nejprve jako reportér, ale nakonec převládly jeho práce ilustrační, které s úspěchem publikoval i knižně. Autorsky připravil několik knih vlastivědného a propagačního významu. Byl činný i ve Svazu českých fotografů, který po vzoru někdejší České fotografické společnosti sdružuje na základě zájmové činnosti jak fotografy amatéry, tak profesionály. V roce 1976 získal od mezinárodní fotografické asociace titul AFIAP.

O existenci hutí, železáren na Ostravsku určitě nikdo nezapochybuje. Ten, kdo zde žije obklopen železem, betonem, ocelí a věčně přítomným kouřem a šedí, s chutí a lačností cestovatele utíká do blízkých Beskyd nebo Javorníků. Ne všichni však odjíždějí z města. Našli bychom mezi nimi také řadu těch, kteří si zamilovali právě ona pošmourná, šedivá rána, začouzené siluety železáren, koksoven a hutních věží, oblaka bílé páry nad chladícími věžemi elektráren. Ti všichni dokázali v tomto kraji objevit jeho zvláštní krásu a jedním z nich je právě Jan Byrtus. Narodil se v Jablunkově a vyrůstal mezi lidmi, kteří každé ráno odjížděli do hutí a dolů za prací. Když dostal svůj první fotoaparát, na rozdíl od svých vrstevníků se zabýval

fotografováním jiných témat než pouhou dokumentací školních výletů a skupinek spolužáků. Již v té době se zaměřoval na dokumentační záběry krajin Beskyd a okolí s výrazným tvůrčím přístupem, jako by se nespokojil s pouhou reprodukcí běžné reality. Nicméně již v dobách útlého dětství, kdy chodíval okolo hutí, byl vnitřně přesvědčen že za zdmi a ohradami těchto lokalit na něj čeká zachycování událostí, které se zde odehrávají. Díky svému odhodlání a vytrvalosti se mu tento dětský sen splnil a konečně v roce 1966 se stal fotografem–výtvarníkem v Třineckých železárnách, přestože v tomto oboru nezískal odborné vzdělání. Mohl tak zaznamenávat témata, k nimž již dlouho inklinoval.

První publikované snímky Jana Byrtuse se objevovaly již v 50. letech minulého století a potom v pravidelných intervalech ve čtvrtletnících Revue fotografie a také v měsíčnících Československá fotografie. Témata, jež zachycoval plně korespondovala s ideologií tehdejšího režimu, kde středem zájmu bylo zobrazování pracujícího lidu a výdobytků socialismu. Snad právě proto se v těchto publikacích daleko častěji objevovaly snímky z továren, na rozdíl od beskydských krajin, v jejichž fotografování nadále pokračoval. Nedá se ale říci, že by Byrtusovi fotografie z prostředí těžkého průmyslu byly pouhou dokumentací situací, kterých byl účasten, je zde patrný velmi silný výtvarný přístup a citlivě vystižený moment zachycení dané reálie, umocněný dalším zpracováním v temné komoře, kde se díky jeho bohatým výtvarným i technickým zkušenostem fotografie přeměňovaly téměř na umělecká díla. Mimika, gesta, tváře, to vše mistrně zachycené.

Zdá se, že Jan Byrtus představuje jeden z klasických případů, kdy se ze zapáleného amatéra stane fotograf – profesionál, přičemž k naplnění tohoto životního snu mnohdy nestačí pouhý entuziasmus a talent, nýbrž je nutno tomuto cíli mnohé obětovat, vytrvat, sebrat odvahu riskovat a naučit se odříkání.

Objektivem zachycuje všechno, co vidí a snaží se postupně dojít k úplné výpovědi – od člověka k vulkanickému dramatu a zpět k pochopení celkové atmosféry, smyslu, nutnosti a prospěšnosti lidské práce. Fotografiemi tohoto základního pojetí se úspěšně zúčastňuje několika desítek celostátních i zahraničních soutěží. Navazuje spolupráci se dvěma desítkami redakcí různých deníků a časopisů, kde nacházejí jeho snímky trvalé uplatnění. V rozhovorech, v dopisech,

hlavně pak výběrem snímků, jež redakcím často a pravidelně posílal, konfrontoval své i cizí názory, ověřoval výsledky dosavadní práce a usměrňoval svou další tvorbu.

Obrázek 5, J. Byrtus,ocel - město a jeho lidé

Publikované nebo vystavované fotografie mu přitom pomáhaly utužovat jeho tvůrčí sebevědomí a někdy i otvíraly cestu do světa. Výběr ze své tvorby vystavuje Byrtus v Sofii, Bělehradu, Lodži a v Berlíně – jeho snímky jsou zařazeny do oficiálních kolekcí ministerstva kultury, reprezentujících Československo v zahraničí. Autorsky se podílí na obrazových publikacích osmi knižních vydavatelství a z titulu své profese je jediným autorem obrazové podoby tří dalších publikací – Třinecká ocel, Dějiny Třineckých železáren, Železárny Bohumín. Stále jde o jedno téma, jen různě pojaté a jinak zpracované – na míru společenské zakázky. Aby však tyto ideologicky zabarvené publikované zakázky nějakým způsobem vyvážil a vyvaroval se tak jednostrannému zaměření své tvorby, věnoval se také vytváření široce pojatých cyklů, pocházejících z téhož pracovního prostředí. Mám zde namysli zejména soubory Hutě a hutníci, Hutní proměny, Člověk a ocel a Planeta Země.

Ocel - město a jeho lidé.

Je určitě charakteristické, že fotografii a Třinecké železárny spojuje jeden společný historický bod. A to rok jejich vzniku . V roce 1839 byla totiž nejen světu představena fotografie, ale také založeny Třinecké železárny. A tyto dvě události v budoucnu také spojil jeden člověk, Jan Byrtus.

"Když to nedokáže Byrtus, tak to opravdu nejde udělat", kolovalo o jeho práci v železárnách. Když se probíráme jeho negativy, zjišťujeme, že převažují

dokumentární snímky, mnohokrát opakované studie určitých částí, neustálé ohmatávání složitého železárenského kolosu. Fotografie byly dělány v zimě, předjaří, létě, podzimních plískanicích a mlze. Byrtus znal dokonale prostředí, ještě lépe však znal lidi. Jeho fotoaparát se stal běžným pro okolí, jako svářecí aparát opravářů nebo montérů, bruska či vrtačka - chápali jej jako jeho pracovní nástroj. To byl také pro Byrtuse morální závazek. Poznal lidi v podniku při nejrůznějších osobních, krizových i sociálních situacích. Mohl z něj vytěžit stovky atraktivních snímků, které by zobrazovaly život v jeho nahotě. To však bylo proti jeho mravním i uměleckým zásadám. Poezie všedního dne byla v neintelektuálním prostředí železárenského podniku dostupná všem. Byrtus vyjádřil svými nejlepšími pracemi právě mýtus práce, heroické i trpké, monumentální a zároveň uhrančivé prostředí železáren.

Atraktivnost hutnického prostředí i exponovaný úsek hospodářství vedl často k povrchnímu chápání Byrtusových fotografií s pracovními náměty. Byrtus se však velmi brzy bránil roli, do které jej zjednodušené soudy a povrchnost hodnocení pasovaly - roli mistra pracovní fotografie. Od sedmdesátých let toto jeho vědomí sílí a v době, kdy byla vydána v Profilu[9] jeho monografie se výrazně brání zjednodušujícímu pohledu na svou dosavadní tvorbu.

[9] Nakladatelství PROFIL v Ostravě, vydalo mimo jiné i další fotografické monografie významných autorů Severomoravského kraje (M. Stibor, V.Kolář, M. Borovička, P.Sikula, J.Byrtus, M.Bílek, M.Polášek).

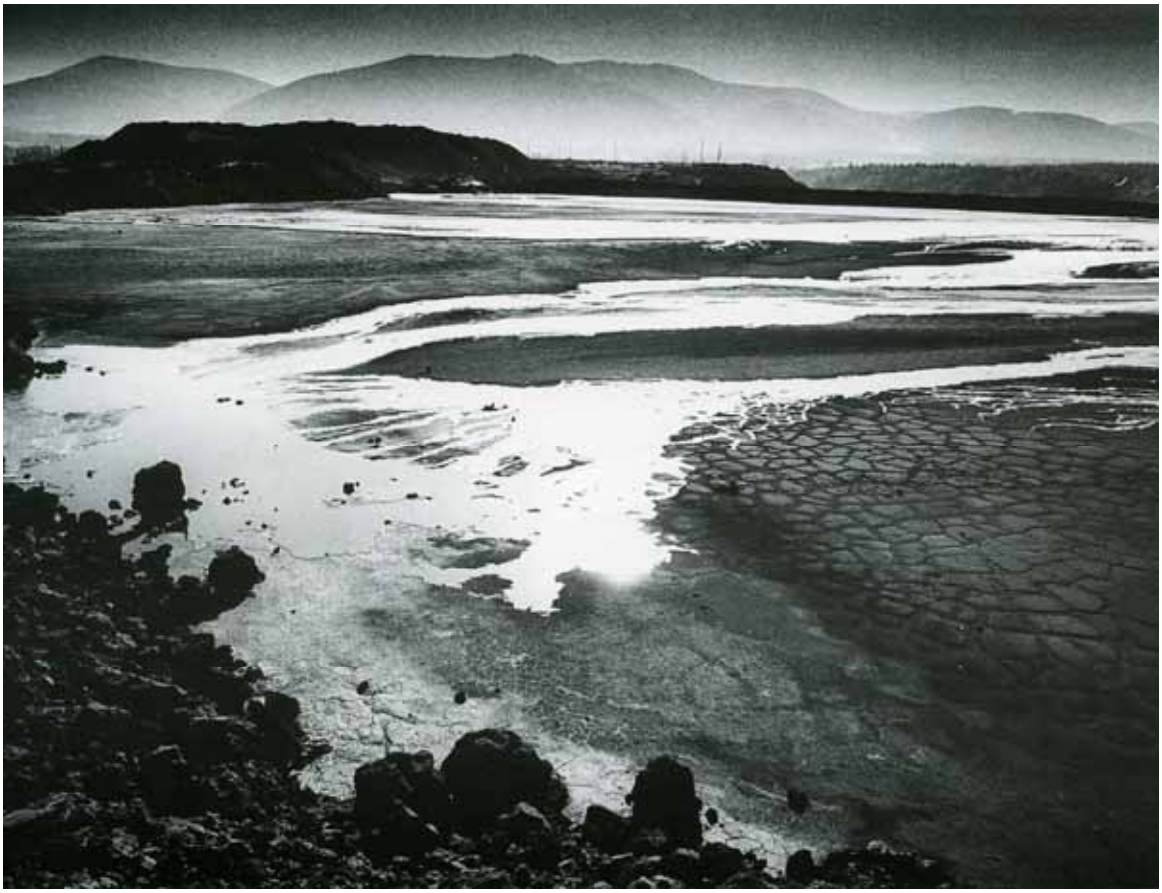

Obrázek 6, J. Byrtus, často přítomný motiv, konfrontace přírody a vlivů průmyslu

Obrázek 7, J. Byrtus, hledání paralel s přírodou.

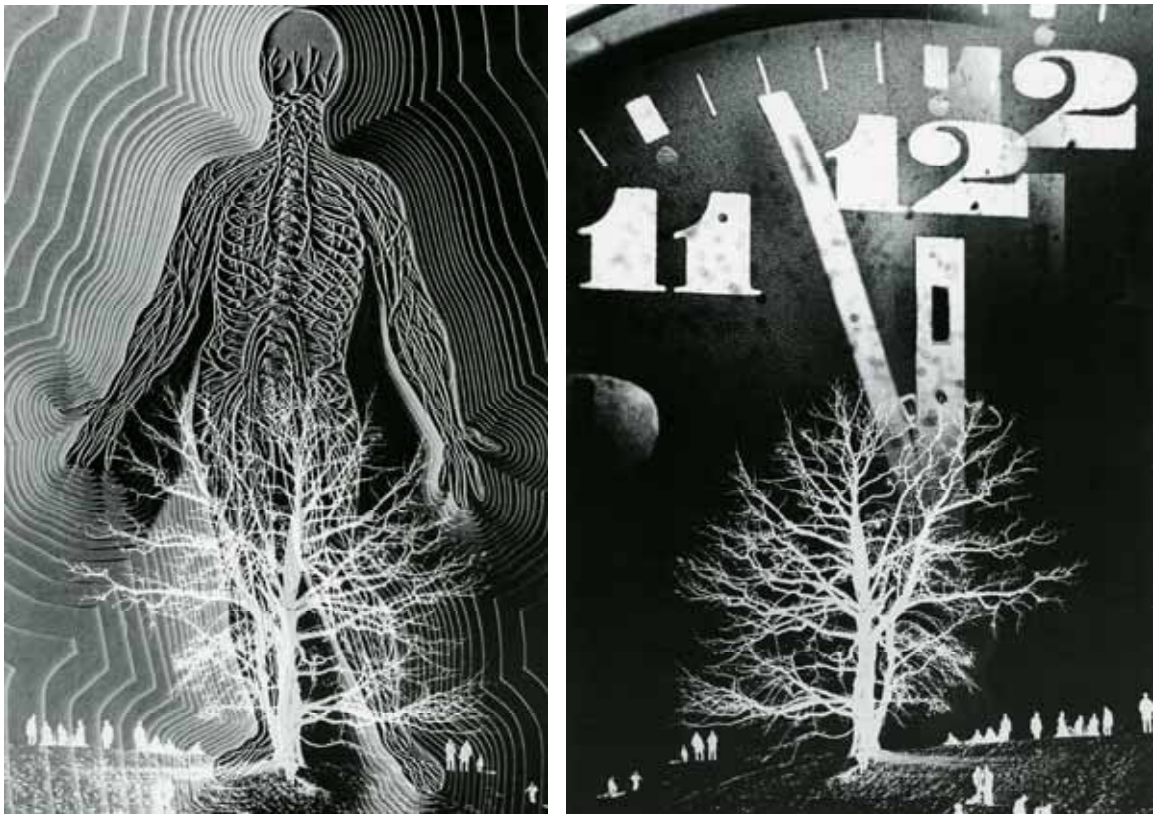

Obrázek 8,J.Byrtus, montáž byla častým námětem pro jeho monumentální tvorbu.

Literatura - periodika,

Československá fotografie

1974	č.7, str. 314
	č.9, 4. strana obálky,
1976	č.2, 4. strana obálky,
	č.4, str.181,
	č.6, str.280,
	č.7, str.296,
1978	č.2, str. 85 - 88,
	č.10, 1. a 4. strana obálky,
1979	č.9, 4. strana obálky,
1980	č.2, 1. a 4. strana obálky,
	č.11, 1. strana obálky,
1982	č.11, 1. strana obálky,
1983	č.3, 4. strana obálky,

č.10, 4. strana obálky,
č.11, str. 500-506, autorský profil,
1984 č.8, 4. strana obálky,
1985 č.3, str. 98
č.7, str.294,
č.12, str. 531,

Revue Fotografie
1960 č.2, str.60,
č.3, str. 68, 69,
č.4, a str. 3, 21, 47,
1962 č.1, 2. strana obálky,
1963 č.1, str. 72
1964 č.1, str. 8, 9, 10, 79,
č.2, str.74,
č.3, str.84,
č.4, str.3,
1965 č.3, str.4,
1967 č.2, str. 6 a 7,
1968 č.4, str. 82,
1969 č.1, 2. strana obálky,
1970 č.3, str. 34 - 38, autorský profil,
č.4, str. 47,
1971 č.2, str. 3,
1972 č.1, str. 53 - 54,
č.4, str. 3, 48, 49,
1976 č.2, str.6,
č.4, str. 2, 56, 64,
1978 č.3, str. 14,
1979 č.4, str. 77,
1980 č.1, str. 1,
č.4, str. 14,
1981 č. 1, 1. a 4. strana obálky, str.1,

Výtvarnictvo, fotografia a film (Bratislava)

1970 č.5, str. 117-119,
č.9, str. 208,
1971 č.5, str. 109-114, 118, 119,
1973 č.1, 1. strana obálky,
č.2, 2. a 4. strana obálky,
č. 9, str. 213,
č. 10, str. 230,
1974 č.1,
č.3, str. 60
č.5, str. 111 a 1. strana obálky,
č. 6, str. 141 a 142,
1975 č.1, str., 11,
č.2, 1. strana obálky a str. 42 - 45, 47, 48,
č.4, str. 86, 88, 89,
č. 7, str. 156,
č.8, str. 184, 185,
1976 č.1, str. 18, 19 a 4. strana obálky,
č.2, 1. strana obálky,
č.10, 4. strana obálky,
1978 č.5, 1. strana obálky,
1979 č.1., 1. strana obálky,
č.6, str. 38, 39,
1980 č.1, 1. a 4. strana obálky,
č.10, 1. strana obálky,
1981 č.2, 1. a 4. strana obálky,
č.3, str. 68, 69,
č.4, str. 78, 79, 84,
č.5, str. 104 - 108,
č.8, str. 191, 192 a 1. strana obálky,
č.10, 1. strana obálky,
1982 č.2, 1. a 4. strana obálky,
1983 č.6, str. 16,
č.7, 1. strana obálky,

č.9, str.17 a 4. strana obálky,
č.11, 4. strana obálky,
1984 č.2, 3. a 4. strana obálky,
č.8, 4. strana obálky,
1985 č.7, str.14 - 17,
1986 č.2, str. 16, 17 a 22,

Fotó (Maďarsko)
1973 č.6, str. 266,

Fotografie (NDR)
1973 - č.10, str. 1,
1974 č.1, 1. strana obálky a str. 22, 23 - autorský medailon,
č.6, 2. strana obálky,

Foto-magazin (NDR)
1980 č.9, str. 262, 267, autorský medailon,
1983 č.10, 2. strana obálky,
1984 č.5, str. 152,

Fotojahrbuch Internacional
1973 str.38, 39, 158, 159,
1975 str. 44, 45,
1982 str. 160, 161,
1984 str. 82,

Czechoslovakia 1968 Pragopress (verze pro arabsky mluvící země)
1983 č.11, str. 14, 15 - autorský medailon

Hasselbladt Forum (Švédsko)
1993 č.3, str. 14 - 18

Katalogy

25 let života v osvobozené vlasti, Olomouc, 1970,

Člověk - tvůrce dneška i zítřka, Olomouc, 1971,
Fotografie a Slezské museum, Slezské museum Opava, 1971,
AFO, Odborář, Praha, 1971,
Země v níž žijeme a pracujeme, Brno, 1972,
Cykly a seriály, KKS Brno, 1972,
AFO, Odborář Praha, 1972,
I. národní přehlídka barevných diapositivů, Uherské Hradiště, 1972,
AMFO, KSS Ostrava, 1973,
AMFO, Martin, 1973,
AFO, Odborář Praha, 1973,
3. národní výstava amatérské fotografie, Vlastivědný ústav Olomouc, 1974,
Fotografie a Slezské museum, Slezské museum Opava, 1974,
Bifota, Berlín, 1974,
Festiwal sztuki amatorskiej, Krakow, 1975,
Člověk, budovatel této země, AFO 74-75, Odborář Praha, 1975,
Výtvarníci okresu Frýdek-Místek, Vlastivědný ústav Frýdek - Místek, 1976,
Člověk, práce, radost ze života, Liberec, 1975,
AMFO, KSS Ostrava, 1975,
AMFO, Martin, 1975,
Krajina v současné moravské fotografie, Hodonín, 1975,
Portrét v současné moravské fotografii, Hodonín, 1976,
Srdcem a rozumem, Praha, 1976,
Srdcem a objektivem, Praha, 1977,
Severomoravský kraj ve fotografii, Hradec nad Moravicí, 1977,
Cesty života, OKS Frýdek Místek, 1977,
Czechoslovak Photography 1918 - 1978, Velká Británie, 1978,
Člověk a Čas, Praha, 1979,
Výtvarné Pobeskydí, OVM Frýdek Místek, 1980,
AMFO, KKS, Ostrava, 1981,
Jan Byrtus - Třpyt v trávě, Beskydy, Prales Mionší, OVM a OKS ve Frýdku Místku, 1985,
Hold zemi, České Budějovice, 1985,
28. Bezručova Opava, Městský dům kultury v Opavě, 1985,
Žena ´86, OKS Strakonice, 1986,

Lesy musí žít, Hranice, 1989,
Jan Byrtus - Člověk a ocel, Třinec, 1989.

Knihy (autorské knihy, spoluúčasti),
Československé variace, Praha, 1965, spoluúčast,
The Třinec Iron Works, 1839-1969, Třinec, 1969,
Janusz Gaudyn, Zdanja, Třinec, 1969, (ilustrace),
Severomoravský Kraj, Profil ostrava, 1971, účast,
Třinecká ocel, Merkur, Praha, 1974, účast,
Czechoslovakia - ročenka, Pragopress, účast, 1968,
Federální shromáždění ČSSR, Orbis Praha, účast, 1974,
Janáčkovo hudební Lašsko, OKS Frýdek Místek, 1974,
Ladislav Paule, Krajina ve fotografii, Osvěta, účast, 1975,
Ostrava, Profil Ostrava, účast, 1978,
Dějiny Třineckých železáren obrazem, Práce Praha, účast, 1979,
Československo, Olympia Praha, účast, 1980,
Člověk a kov, Okresní vlastivědné museum Frýdek Místek a TŽ, Ostrava 1980
V. Remeš, Jan Byrtus , monografie, Profil Ostrava, 1982,
Odbory v socialistickém Československu, Práce, Praha, účast, 1985,
Emweltgestaltung in der Tschechoslowakei, Orbis Praha, účast, 1987,
Odborové rekreace v Československu, Práce, Praha, účast, 1987,
Jan Byrtus, Beskydy, Olympia Praha, 1988,
Jan Byrtus, fotografické techniky, OKS Opava, 1988,
150 let Třineckých železáren VŘSR, Pravda Bratislava, 1989, účast,
Havířov, Debora Praha, 1995, účast,
Poutní místa na Moravě a ve Slezsku, Debora , Praha, 1995, účast.

Literatura, film a televize:
Jan Byrtus, Cesta do neznáma, text a foto, Svět v obrazech, 1965, č.51, str. 8 - 9,
Hutě, Fotografie , č.2, str.61,
David L. Miller: Shoot into the Sun, Modern photography, USA, 1968, č.10, str. 98-99,
Václav Jírů: Profesionál - amatér Jan Byrtus, revue Fotografie, 1970, č.3, str.34-38,
Emanuel Křenek: Těšínský fotograf Jan Byrtus, Slezsko, 1970, č.1, str. 22,

Hutnícké premeny (autorské vyznání), Výtvarníctvo, fotografia a film; 1971, č.5,
Daniela Mrázková: Jan Byrtus, Sovětská fotografie, 1971, č.5, str. 34 - 37,
S fotoaparátem v hutích, Fotografie, 1972, č.2, str. 49,
Václav Jírů: Dnes má slovo Jan Byrtus, Technický magazín, 1974,
Václav Jírů: Jan Byrtus a jeho velká láska fotografie, Literární měsíčník, 1976, č. 1, str. 129,
red: autorský medailon, Fotografie (NDR), 1974, č.1, str.22,
Země fotogenická - televizní film, autorské medailony 13 čs. fotografů, Československá televize, Praha, 1977,
Václav Jírů: Severní Morava: Fotografie a fotografové, Literární měsíčník č.2, str. 100 - 102,
Václav Jírů: Mistr československé pracovní fotografie, Literární měsíčník, 1978, č.2, str. 127,
Jiří Percl: Jan Byrtus, Československá fotografie, 1978, č.2, str.84,
Ivo Havlík: Druhá příroda Jana Byrtuse (rozhovor), Nová Svoboda, Ostrava, 18.2.1978,
red: autorský medailon, Foto-kino Magazín (NDR), 1980, č.9, str. 266,
Vladimír Richtrmac: Jan Byrtus, Odborář, 1981, č.6, str.32,
Karel Bogar: Dvakrát o fotografech z Beskyd, Těšínsko, 1983, č.3, str.34,
Vladimír Richtrmac : Byrtusův tvůrčí přístup k tématu práce, Československá fotografie, 1983, č.11, str.500,
Naďa Výborná, Jan Byrtus (autorský profil), Czechoslovak Life, č.11, str. 14-15,
Novinky z Profilu : recenze knihy V.Remeš : Jan Byrtus, Kulturní měsíčník, 1983, č.3, str. 70,
dtto L.Šolc : Potřebné fotografické publikace, recenze: V.Birgus - M.Bílek a V. Remeš - J.Byrtus, Zemědělské noviny, 5.5.1983, str.3,
Ivo Havlík : Beskydy Jana Byrtuse, Nová svoboda, 12.5.1988,
Ivo Havlík : Beskidy, Glos ludu, 11.6.1988,
Vladimír Hrouda: Beskydy černobílé i barevné, Rudé právo, 28.8.1988,
Ivo Havlík : Ine spojrzenie na Beskidy, Glos ludu, 1.9.1988,
Wladislaw Sikora: Podzienkowanie Janu Byrtusowi, Zwrot, 1988, č.10, str. 60-61,
Karel Bogar: Beskyde, Beskyde, kdo po tobě ide..., Těšínsko, 1990, č.1, str. 14-17,
Karel Bogar: Opuštěný fotoaparát - zemřel fotograf Jan Byrtus, Nová svoboda, 21.8.1992, str. 5,

autorský profil: Symboli: Mensch - Natur, Hasselblad forum (Švédsko), 1993, č.3, str. 14 - 18,
heslo Jan Byrtus, Encyklopedie českých a slovenských fotografů, ASCO Praha 1993, str. 46 - 47,
Ivan Augustin: Les ve fotografické tvorbě Jana Byrtuse, Moravskoslezský den, 1994, ročník 5 , č.69.

Samostatné výstavy

1965	Jablunkov, kulturní dům, Hutní proměny,
1967	Praha, Fotochema, Hutní proměny,
1968	Berlín, Bělehrad, Sofie - putovní výstava n.p. Fotochema,
1970	OKS Frýdek Místek, Člověk a ocel,
1974	Praha, Fotochema - Fotochema očima fotografů,
1975	Hukvaldy, hrad - Třpyt v trávě,
	Frýdek Místek - Hutě a hutníci,
1976	Frýdek Místek, OKS, Třpyt v trávě,
	Příbor, výstavní síň SČF - Člověk a ocel,
	Ostrava, Fotochema, Člověk a ocel,
1978	Orlová, kulturní dům - Člověk a ocel,
	Lodž, Polsko, Můj kraj,
1980	Frýdlant nad Ostravicí, památník F.Duši, Planeta země,
	Hukvaldy, hrad, Můj kraj,
1982	Frýdek Místek, OKS, Můj kraj,
	Košice, Galerie Nova, Člověk a ocel,
	Hukvaldy, hrad, Beskydy, prales Mionší,
1983	Česká Lípa, výstavní síň ČSF - Můj kraj,
1984	Třinec, kulturní dům - Beskydy, Člověk a ocel,
1985	Frýdlant n.Ostravicí, Památník F.Duši, Beskydy a Beskydy - Mionší,
	Ostrava Fotochema - Člověk a ocel, Beskydy,
	Karviná - Lázně Darkov, Třpyt v Trávě, Beskydy,
	Opava, OKS, Autorský profil,
1988	Třinec, kulturní dům, autorský profil,
1989	Arboretum Nový Dvůr, Tváří tvař v přírodě,
1990	Pedagogická fakulta Ostrava, Cikáni, Třpyt v trávě,

Frýdek Místek, Galerie Delta, prodejní výstava,
Jablunkov, kulturní dům, autorský profil,
1991 Český Těšín, divadlo, autorský profil,
1992 Český Těšín, Museum Těšínska, Gotika na Těšínsku,
1994 Jablunkov, Starý klášter, Les.

Některé společné výstavy

1970 Stuttgart - IFAM
1972 Bělehrad - Reprezentativní výstava SČF
1974 Berlín - Bifota
1975 Krakow
1975 Hodonín, GVU, Portrét v současné moravské fotografii,
1978 Velká Británie, Profilová výstava Min. kultury , čs.fotografie 18-78,
1978 Asie a Jižní Amerika, profilová výstava Československo dnes,
1979 Hanoj, Vietnam, Československo,
1986 Krakow, Polsko, Můj kraj,
1988 Lisabon , Portugalsko, Můj kraj.

Z některých autorských publikací:

Obrázek 9, J. Byrtus, 1. strana obálky knihy Člověk a kov

Člověk a kov (1980)

Text: ing. Zdeněk Rasl, Rudolf Žáček, Jiřina Veselská, Radoslav Spáčil, Použity fotografie Jana Byrtuse a dále pak z archivu OVM ve Frýdku Místku. Grafická úprava Vladimír Šušák. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod 21, Novinářská 7, Ostrava.

V knize jsou použity fotografie z Třineckých železáren. Jde vesměs o ilustrační fotografie, autor k tématu přistupuje v mírně piktoriální rovině. "Náladové" snímky v protisvětle, mlze. Velmi špatná polygrafická úprava a tisk. Náměty inspirované kolejovými svršky (po odchodu z dolu ČSA pracoval jako dělník ČSD).

Obrázek 10, J. Byrtus, 1. strana a ilustrace knihy

Obrázek 11,J. byrtus, 1.strana knihy Janáčkovo hudební Lašsko

Janáčkovo hudební Lašsko

Text: JUDr. Erich Kaplan, fotografie Jan Byrtus, linoryty na texty: L.Janáček - Hukvaldská lidová poesie v písních - žáci lidové školy umění Třinec pod vedením ak.malíře Karla Lepíka. Vydala Komise Janáčkova hudebního Lašska a Okresní kulturní středisko ve Frýdku Místku nákladem 1000 ks v roce 1974.

Kniha je doplněna ilustračními fotografiemi Hukvald, a to s klasickými (nijak nápaditými) motivy - obora, hrad. Opět velmi špatná polygrafická úprava a tisková kvalita.

Jan Byrtus - Beskydy (autorská publikace).

Edice obrazových publikací "Rodné kraje", svazek 3. Úvod a původní texty Josefa Strnadela uspořádal Dr. Josef Zumr. Texty do ruštiny přeložil Stanislav Hýnar, do němčiny Valter Kraus, do angličtiny Joy Kadečková. Vazba, přebal a grafická úprava Miloslav Fulín. Vydala Olympia Praha v roce 1988, 239 stran, 100 černobílých a 90 barevných snímků, tisk Interdruck Leipzik v nákladu 50 000. výtisků.

Kniha, kterou je možno rozdělit na dvě části. Část obsahující barevné fotografie a část s fotografiemi černobílými.

Ty jsou poměrně kvalitní, a to jak co do námětů, tak i do kompozice. Autor zde dovedně využívá svých znalostí a schopností komponovat podle základních kompozičních pravidel (zlatý řez, využití opakování motivů, geometrická členění, využití selektivní expozice či hloubky ostrosti). Poměrně kvalitně pracuje i s výřezem, součástí knihy jsou i dvojstránkové panoramata, zhotovená nejspíše výřezem z původního negativu. Autorova schopnost kreativně pracovat s černobílou fotografií je zde více než znatelná.

Naopak část s barevnými fotografiemi působí dojmem, jako by je fotografoval někdo jiný. Velmi neinvenční práce s barvou, jde jen o přenos reality na film, a to bez sebemenšího autorova osobního vnosu. Snaha používat obdobné motivy, jako u fotografie černobílé, vyznívá zcela naprázdno. Použitá technologie evidentně není autorovi vlastní, s tehdejším nedostatkem barevného procesu má evidentní potíže. Motivy barevných fotografií jsou velmi banální, Byrtus se v nich snaží o určitý stupeň úlitby tehdejšímu režimu (památník partyzánů v Morávce atp.).

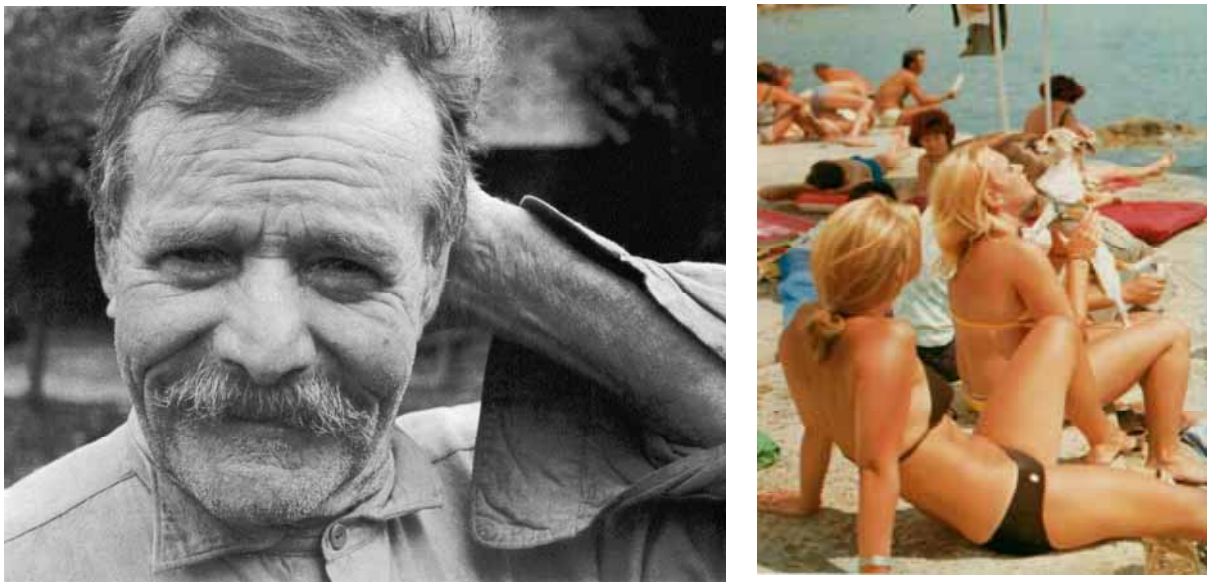

Obrázek 12, J. Byrtus, Zcela rozdílná je kvalita a pojetí černobílých a barevných fotografií

Obrázek 13, J. Byrtus, z publikace Beskydy

Monumentální fotografie - realizace [10]

1966	Nádražní hala ČSD, Třinec,
1972	Hotel Visáláje, interiér jídelny a kavárny,
1972	Uničovské strojírny, vstupní hala, Uničov,
1975	ZDŠ Český Těšín, vstupní hala,
1984	Okresní správa SNB Frýdek Místek, vstupní hala,
1984	DPV Ostrava, přednáškový sál,
1985	Gymnázium Český Těšín, interiér schodiště,
1987	Podnikové muzeum Třinec, panoráma závodu,
1989	Těšínský dvůr, interiér jídelny, Český Těšín,
1991	Komerční banka Třinec, interiér,
1992	Třinecké železárny Třinec, interiér vstupní haly a kanceláře.

[10] Žádná z realizací se do dnešních dnů nedochovala.

Stanislav Sedláček[11]

Nepřehlédnutelnou postavou historie fotografie na severu Moravy byl a určitě i dnes je Stanislav Sedláček. Člověk, s kterým se pravidelně setkáváme na všech vernisážích i setkáních fotografů, tak i přes svůj věk a zdravotní stav stále "drží s fotografií krok".

Narodil se 30. října 1930 v Karviné, kde žil s rodiči do roku 1938. Karviná se po mnichovském diktátu stala spolu s celým Těšínskem předmětem anexe, jejíž důsledkem bylo vysídlení českých rodin do zbytku Československa. "*Přijeli naši vojáci s nákladňákama, odvezli nás na nádraží, tam jsme dostali vagóny - dobytčáky. Co se na auto vešlo, měli jsme s sebou, ale domek zůstal a trvalo deset let než jsme se stěhovali zpátky. Deset let, tedy do mých 18-ti let, jsme bydleli ve Frýdku a do Karviné jsme se mohli vrátit až po roce 1948".*

Ve Frýdku navštěvoval obecnou školu a pak měšťanku. *"Když jsem dokončil měšťanku, tak co zbývalo - byl protektorát, vysoké i střední školy byly uzavřeny. Zbývalo jen učení se řemeslu. Byl jsem jak se říká zagroškudla, slabší tělesné konstrukce, nemohl jsem se při své postavě učit třeba zámečníkem nebo podobnému řemeslu. Takže jsem se začal učit hodinářem. Až po válce jsem začal v roce 1946 studovat Vyšší průmyslovou školu strojní ve Vítkovicích".*

Poklidný život po návratu do rodinného domku v roce 1948 netrval dlouho. Jednou v noci, v roce 1953 se vlivem poddolování domek náhle propadl o šest metrů. Stavba vydržela vcelku, ale domek byl zatopen do úrovně prvního patra a celá rodina se musela přestěhovat do Havířova.

První setkání s fotografií

Stanislav Sedláček se poprvé setkal s fotografií nikoliv jako fotograf, ale jako fotomodel. Asi od svých pěti let se objevuje na reklamních fotografiích oděvů firmy Beran. *"Beran byl švagr mého otce a zároveň jeho zaměstnavatel. Vždy před sezónou se celá rodina vypravila k fotografovi. Vzali jsme s sebou zboží, které se nabízelo k prodeji a jelo se k fotografovi Sojkovi, který měl v Karviné velký ateliér".*

O svých vlastních fotografických začátcích říká: *"Poprvé jsem dostal fotoaparát Kodak Box Tengor, formát 6 x 4,5 cm. Můj strýc, Gusta, byl vášnivý*

[11] osobní vzpomínky sepsal dle osobních setkání v srpnu a září 2005 Mgr. M.Smékal, ad *40.setkání fotografů, almanach, fotoklub Ostrava.*

fotoamatér a u toho jsem se přibližně v roce 1941 naučil mačkat spoušť a vyvolávat filmy v misce s protahovacím válečkem. Fotografie se dělaly v kopírovacím rámečku expozicí na denním světle. Potom mi strýc také vyrobil kopírku ke zhotovování fotografií.

Asi v roce 1943 jsem dostal od rodičů deskovou komoru Voigtländer 6x9 cm s matnicí a rollkazetou. Maminka mě požádala, abych jí vyfotografoval v nových holínkách. Dal jsem si na tom záležet. Maminku jsem postavil před domovní dveře, které měly mříž s bohatou kovářskou výzdobou. Držela se za kliku a já jsem postavil stativ, zaostřil na matnici, dal jsem tam rollkazetu s filmem, mamince jsem řekl aby se usmívala a zmáčkl jsem spoušť. Po vyvolání se ukázalo, že při manipulaci jsem asi pohnul stativem a snímek tak končil akorát tak nad těma holinkama, kvůli kterým jsem maminku fotil. Ale ta výzdoba dveří byla podána perfektně až do výše tří metrů. Tak tohle se mi podařilo, ale kdo nic nedělá, nic nezkazí..."

V roce 1950, kdy Stanislav Sedláček maturoval, byla v podnicích velká poptávka po středoškolácích. Po maturitě si tedy mohl vybrat hned z několika nabídek zaměstnání. *"Měl jsem nabídky z Tatrovky Kopřivnice, Vagónky Studénka i odjinud. V té době se také tvořil Energoprojekt. Byly to skupinka odborníků ze Škodovky a také z I. Brněnské strojírny, kteří zakládali na Ostravsku pražskou pobočku. Energoprojekt měl sídlo na Jiráskově náměstí. Měl jsem podnájem v tomtéž domě, ve třetím poschodí, takže jsem seběhl dvě poschodí níž a byl jsem v podniku. Byl to dům, kde byla později prodejna a výstavní síň Dílo".*

V roce 1951 nastoupil vojenskou prezenční službu (tehdy se sloužilo od věku 21 do 23 let), po které se v roce 1953 vrátil zpět k Energoprojektu. Současně při zaměstnání dálkově studoval ČVUT v Praze. Strojařina se tehdy dálkově studovala devět semestrů.

V Energoprojektu zůstal až do svého odchodu do důchodu v roce 1990, kdy skončil jako vedoucí projektant strojního oddělení. To už byl podnik dávno samostatný a nespadal organizačně pod Prahu.

"Už na průmyslovce jsme se spolužáky statovali ve Státním divadle v Ostravě. Také jsem trochu zpíval v tzv. přijadnaném sboru, za padesát korun za večer. Před i po vojně jsem se také věnoval horolezectví. Měl jsem těch zájmů spoustu, byl jsem členem Svazu československých amatérů vysílačů, kde jsem mohl vysílat na klubovém vysílači OK 2 OOS. Zajímal jsem se také o hvězdičky. O ty na obloze. Od

roku 1947 jsem byl členem Čs. astronomické společnosti. Fotografie ale přetrvávala. Láska k výtvarnému umění rovněž."

V letech 1951 - 1953 Stanislav Sedláček sloužil v Brně u spojařů. Během vojny občas fotografoval, v roce 1953 už měl s sebou sklopný kinofilmový fotoaparát. Převážně však fotografoval jen upomínkové fotografie z vojny.

Fotoklub Ostrava -Vítkovice

Po skončení vojenské služby a návratu do Energoprojektu jsem se seznámil s Josefem Vojtěchovským, který také pracoval v oboru energetiky a byl vášnivý fotograf. Vojtěchovský mě v roce 1955 uvedl do Vítkovického fotoklubu. V té době už jsem bral fotografii vážně a své snímky jsem zvětšoval na formáty 30 x 40 cm. Tehdy právě skončil jako předseda fotoklubu Karel Kania a funkci převzal František Pajurek, který pak byl ve vedení klubu velmi dlouho, až do své smrti.

Fotoklub Vítkovice měl své sídlo v zámečku, tam, kde byla podniková knihovna VŽKG. Ve fotoklubu tehdy musel být předsedou zaměstnanec Vítkovických železáren, protože to byl podnikový fotoklub. Jelikož se někdo musel starat i o vnější vztahy fotoklubu, vykonával jsem asi jedenáct let střídavě funkci místopředsedy nebo jednatele. Později se fotoklub přestěhoval do závodního hotelu na náměstí ve Vítkovicích. Tam sídlil až do ukončení své činnosti někdy v devadesátých letech.

Od roku 1955 jsem fotografoval převážně krajiny a krajinné detaily. Fotografovali jsme společně s Josefem Vojtěchovským, on byl rozvedený, já ještě svobodný, tak jsme vandrovali po Beskydech a slovenských horách. Tehdy jsem si doplnil fotografickou výbavu a pořídil jsem si Praktinu II.A. Později jsem si pořídil střední formát, a to byl Flexaret Va, pak Praktisix s příslušenstvím, byl to předchůdce Pentacon Sixu. Mezitím jsem měl nějakou tu ruskou Leicu, tedy Fed, Zorkij, asi tři různé typy.

Obrázek 14, Praktina II A ASB Tessar 2.8/50

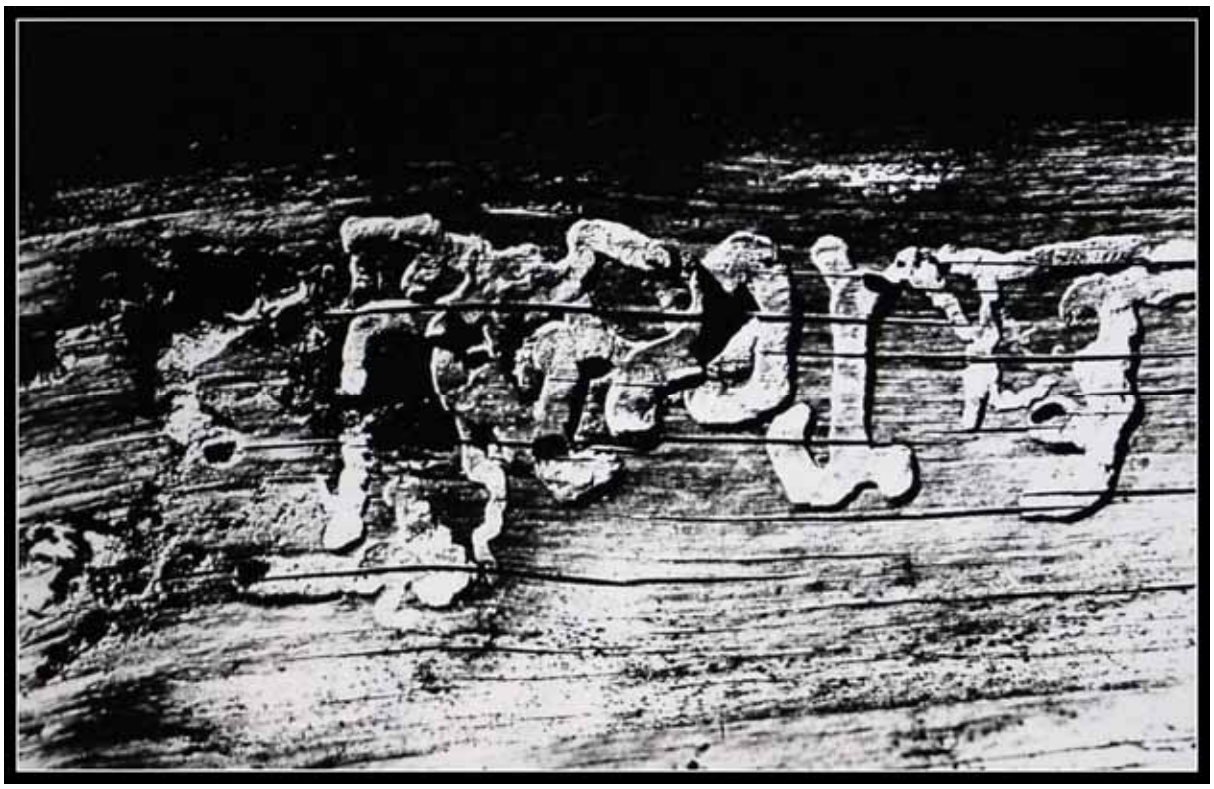

Obrázek 15, Stanislav Sedláček, krajinný detail č.1, z cyklu "Život dřeva".

Obrázek 16, Stanislav Sedláček, krajinný detail č.2, z cyklu "Život dřeva".

Pro krajinářskou fotografii jsem používal jemnozrnné nízkocitlivé filmy Isopan FF 21 DIN (AGFA Lewerkusen), tj. 100 ASA a Dekopan FF 15 DIN (Kodak), které měly výhodu jemného zrna, takže se snadno daly pořídit z kinofilmu zvětšeniny formátu 30 x 40 cm. Vzhledem k nízké citlivosti filmů však bylo potřeba používat stativ. Pro srovnání - cena černobílého kinofilmu Fomapan byla tehdy 3,80 Kčs, filmy Isopan, Dekopan stály 10,- Kčs, rohlík asi 0.30 Kčs, desetistupňové pivo 1,40 Kčs.

Z tehdejších členů vítkovického fotoklubu si připomínám: především Karla Kaniu, Františka Pajurka, Josefa Vojtěchovského, Viktora Koláře, Marii Hrdličkovou a Bohuslava Růžičku. Ten se objevil ve fotoklubu s horou fotografií různorodé tématiky a kvality. Růžička nebyl zaměstnancem Vítkovic, měl dílnu pro výzkum Nové Huti a ta byla na Slezské Ostravě. Jednu část dílny si zařídil jako fotokomoru, kde pracoval a kde jsme ho později s Karlem Kaniou navštěvovali. Z dalších členů fotoklubu to byli: Franta Nykl, Bohouš Kuchař, který se víceméně věnoval filmu. Dále Herbert Thiel, byl to vlastně žák a následovník doktora Jandy, Miroslav Molitor, Štefan Smidžár, Ota Jermář, předseda klubu po Pajurkovi, Jan Lipina, Martin Smékal a Jaroslav Hanzlíček, který byl posledním předsedou fotoklubu Vítkovice.

Mezi členy fotoklubu se podle svého zaměření dali rozlišit teoretici, vyznavači zázračných vývojek, technik a užší skupinka, ve které kolovaly zahraniční časopisy, např. švýcarská Camera apod. Pak tam byli vyslovení uživatelé fotokomory a dále skupinka obesílající mezinárodní salóny.

Členové Fotoklubu Vítkovice se svými fotografiemi mimo jiné podíleli na tzv. "Mapovém okruhu Josefa Sudka" a obesíláním ostatních tuzemských i zahraničních soutěží a výstav".

Výstavní možnosti pro amatérské fotografy byly na přelomu padesátých a šedesátých let v Ostravě velmi skromné, např. výloha opravny fotopřístrojů na dnešní Českobratrské ulici, nebo skříňka drogerie Malík u budovy bývalé Textilie, výloha prodejny Foto-Kino na třídě Čsl. legií. Jednou z forem prezentace našeho snažení byla účast na tuzemských fotografických výstavách všech stupňů až po celostátní a zasílání fotografií do mezinárodních soutěží - salónů. Jednotlivý autoři obesílali mezinárodní salóny prostřednictvím ÚDLUT Praha, kde tuto činnost zprostředkovávala paní Helebrandtová.

"V roce 1961 mě byla přijata první fotografie na XVII. Salon Internacional de arte fotografico v Buenos Aires. Od té doby jsem organizoval přímé odesílání

fotografií na fotosalóny i pro ostatní členy vítkovického fotoklubu. V tehdejších západních zemích nás vnímali jako chudé příbuzné. Účastníci mezinárodních fotosalónů museli platit vstupní poplatky - pět až deset dolarů. Pořadatelé věděli, že u nás není možnost získat valuty, ale přesto Čechoslováci tenkrát salóny hojně obesílali, protože organizátoři autorům odpouštěli vstupní poplatky. Zasílali v pořádku fotografie zpět a autoři dostávali katalogy a dokonce i ceny. Fotografie a ceny z těchto salónů byly vraceny na adresu fotoklubu do Vítkovic. Nevím co se pak s nimi po rozpadu Vítkovic stalo. V závěru činnosti fotoklubu, v době jeho likvidace, jsem už do fotoklubu nechodil. Nemělo to pro mne význam, měl jsem svoje zařízení a vybavení a s některými bývalými členy, skalními fotografy, jsme se scházeli už jen doma. Ostatně již dříve jsem našel široké zázemí v havířovském fotoklubu SČF, který úspěšně vedl velice dobrý fotograf a organizátor Antonín Válek.

V první polovině šedesátých let vytvořilo několik členů fotoklubu Vítkovice první tvůrčí skupinu na Ostravsku, jejímiž členy byli Karel Kania, Viktor Kolář a Stanislav Sedláček. Tato skupina pak uspořádala svou první výstavu v září 1965 v tehdejším Museu revolučních bojů na Dimitrovově třídě (dnes budova ČSOB na Nádražní třídě). Na výstavě byly zastoupeny krajinářské fotografie, převážně snímky hald z Ostravska (Kania, Kolář), fotografie ze Slovenska (Kania, Sedláček) a z části také živá fotografie (Kania, Kolář). Témata vystavených fotografií nesouvisela se zaměřením musea.

Mnohem později vznikla v Ostravě další skupina s názvem OSFO, kterou tvořili Bohumila Pohludková, Jan Lipina, Stanislav Sedláček a Štefan Smidžár, převážně členové Fotoklubu Vítkovice. Hlavním pojítkem této skupiny byla podle jejich proklamace láska k dobré fotografii a respekt k svobodnému výběru témat a formy zpracování fotografií. Skupina uspořádala tři společné výstavy v ostravské Fotochemě, v Havířově a ve Vratimově.

Nejčastějším motivem fotografií v počátcích vážné tvůrčí práce Stanislava Sedláčka byla krajina a krajinný detail. Ke své tvorbě říká: *"Po období fotografování krajin jsem se začal zajímat o fotografické techniky, bylo to zhruba v období let 1960 - 1965. Měl jsem nějakou literaturu popisující tyto postupy, ale nakonec jsem vytvářel vlastní kombinace známých technik, vymýšlej jsem si a zkoušel různé jejich obměny.*

Obrázek 17, S.Sedláček, využití vysokého kontrastu, izohélie

Obrázek 18, S.Sedláček, vysoký kontrast v negativním provedení

Jedním z charakteristických rysů jeho tvorby je úplná redukce polotónů v černobílé fotografii až k černé a bílé. Tyto graficky působící snímky pak doplňoval drobným barevným akcentem a takto vytvořené fotografie označoval jako "Lokální barva". Součástí experimentování se zvláštními fotografickými technikami a postupy bylo také využití aktů pro montáže s fotografiemi. Autor fotografoval akty zejména v počátcích svého tvůrčího období. Montáže formou sendvičů vytvářel až s určitým časovým odstupem s využitím fotografií, které nasnímal později, takže výsledná montáž vznikala ze snímků pořízených nezávisle na sobě třeba v rozpětí i několika let.

Obrázek 19, S.Sedláček, další využití speciálních fotografických technik

Současně s černobílou fotografií se zabýval také fotografováním barevných diapositivů, které využíval pro tvůrčí i upomínkovou, rodinnou fotografii.

Řazení fotografií do cyklů je pro tvoru Stanislava Sedláčka charakteristické. Všechny fotografické cykly jsou otevřené, průběžně doplňované a některé fotografie mohou být součástí i jiného cyklu - cykly se vzájemně prolínají.

Fotografický cyklus "Život dřeva" nemá být popisným dokumentem nějakého určitého lesa, autor se soustředil hlavně na období života lesa od dospělosti do jeho

zániku. *"Nevšímám si těch krásných stromů, spíše jen těch průměrných, eventuálně i poněkud deformovaných, protože takový je život, i v životě nacházíme jen málo absolutně krásného a dokonalého..."*

Obrázek 20, S.Sedláček, z cyklu Život dřeva.

Obrázek 21, S.Sedláček, využití speciálních technik, sendvič

Imaginativní fotografie různých struktur, trhlin a oprýskaných omítek domů určených k demolici zařadil do cyklu "Moje galerie".

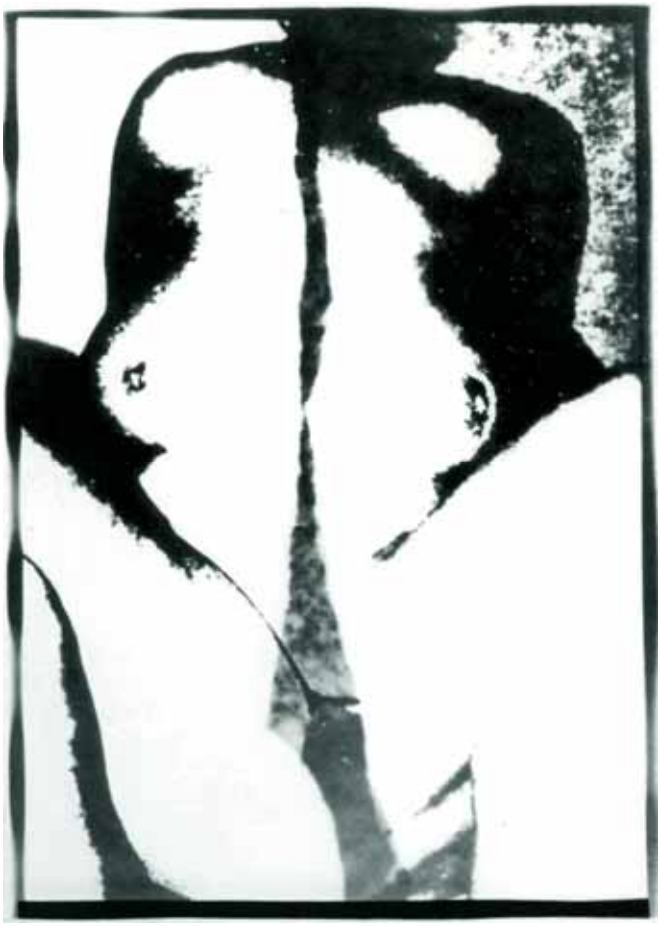

Obrázek 22, S.Sedláček, ze souboru "Malé lži".

Cyklus fotografií "Malé lži" je rozsahem nejmenší a představuje jakýsi přechod mezi fotografiemi struktur dřeva z cyklu "Život dřeva" a fotografiemi aktů. Charakteristickým prvkem je použití starších fotografií aktů, které byly metodou montáže dotvářeny nově nafotografovanými negativy.

Po vzoru zahraničních salónů byl od roku 1966 pořádán každé dva roky "Fotosalón VŽKG". V porotě prvního, ale i většiny dalších ročníků, zasedali: prof. Ludvík Baran z FAMU, Dr. Rudolf Janda, František Krasl, dále pak Ivo Přeček a Jaroslav Spousta. V roce 1968 také Vladimír Rýpar, vedoucí redaktor "Světa v obrazech", v roce 1970 prof. Ján Šmok z FAMU. Od roku 1970 také zahraniční fotografové Gerhard Richter a Arnold Samuel, dále v roce 1976 Heinz Hoffman a Stefan Wojnecki, v roce 1978 Willi Hengel a Gerhard Ihrke. Poslední, 10. ročník Fotosalónu Vítkovice se konal v září 1985. Stanislav Sedláček má ve svém osobním archivu snímky z Vítkovického Fotosalonu v roce 1978, kdy asistoval při hodnocení fotografií odbornou porotou.

Fotoklub SČF Havířov založil v roce 1974 Antonín Válek, který vedl klub po celou dobu jeho existence, až do skončení činnosti v roce 1993. Fotoklub Havířov měl svou výstavní síň v hale Městské knihovny v Havířově Bludovicích.

Stanislav Sedláček se stává členem fotoklubu v Havířově v roce 1977, kdy pak spolu s devíti fotoamatéry zakládají v roce 1980 tvůrčí skupinu Sonda. Členové

fotoklubu a Sondy společně vystavovali a obesílali všechny fotosoutěže a výstavy v tehdejším Československu.

Každý rok vytvářeli členové skupiny Sonda společná alba fotografií v sérii dvaceti kusů. Členství v této skupině bylo proměnlivé a pro každou výstavu bylo určováno konkurzním výběrem. Vystavujícími členy skupiny Sonda byli nejčastěji: Miloslav Brzák, Čestmír Burian, Jaroslav Hrachovec, Mojmír Karas, Jaroslav Onderišin, Antonín Pochyla, Stanislav Sedláček, Libor Urbánek, Antonín Válek, Ludvík Wolf, J. Talaš, Petr Vlček i jiní.

Účast na souborných výstavách / soutěžích doma a v zahraničí:
V klubových kolekcích vystavoval v Argentině, Austrálii, Belgii, Francii, Portugalsku a Španělsku.

Autorské výstavy:
* autor nevede přesnou evidenci místa a času
* odhaduje, že měl asi 20 autorských výstav za celou dobu své působnosti, jedny z posledních

2005 Librex - Ostrava
2006 Příbor

Obrázek 23, foto S.Sedláček, montáž

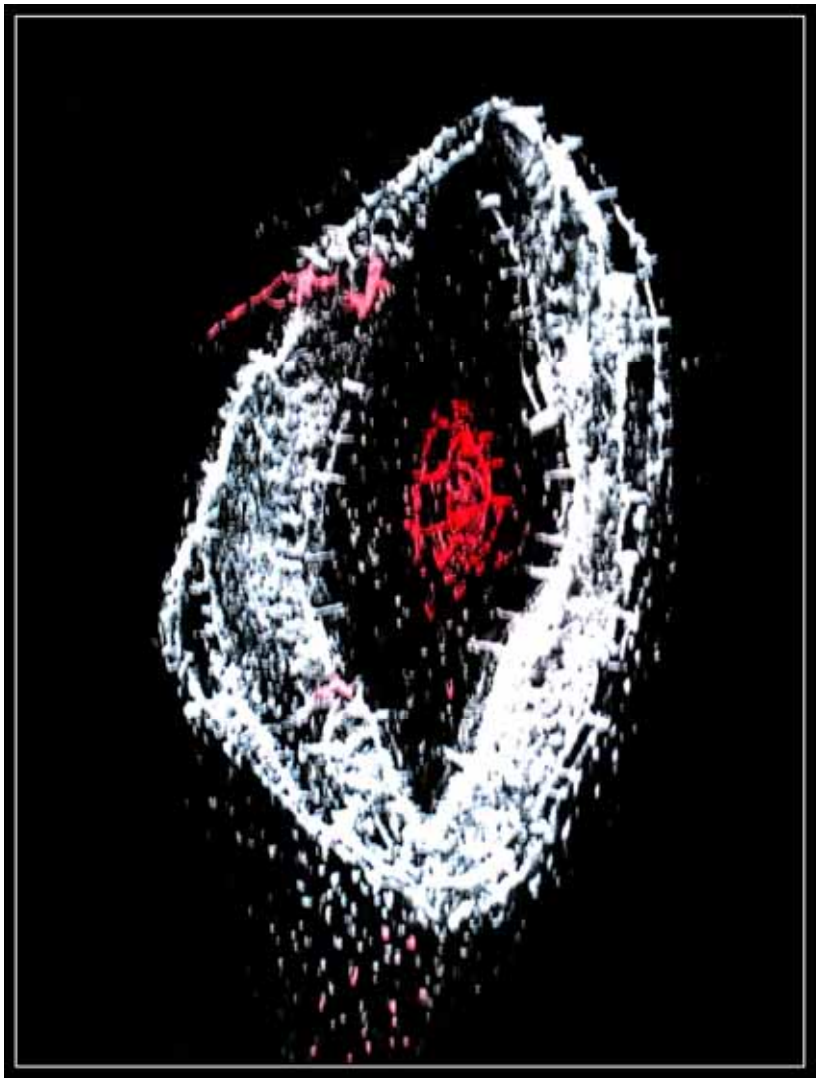

Obrázek 24, S.Sedláček, využití lokální barevnosti

Pavel Danel

Narodil se 31. 3. 1953 v Humpolci, v roce 1959 se s rodiči přestěhoval do Karviné, města které se právě bouřlivě rozvíjelo, města nových panelových domů a směsicí migrujících lidí z celé republiky, kteří se tady stěhovali za prací. Fotografování jej zaujalo již ve školním fotokroužku a po získání základních znalostí zpracování fotografického obrazu, začal své fotografie nabízet v regionálním tisku Karvinské noviny.

V roce 1968 byl přijat ke studiu na Střední školu zvukové, obrazové a přenosové techniky v Čimelicích, kterou úspěšně zakončil v roce 1972. Během studií začal obesílat celostátní fotografické soutěže, např.: Objektivem mladých v Moravské Třebové, Studentfoto, Amfo a jiné. V té době se seznámil s Danou Kyndrovou, Janou Ployharovou, Petrem Klimpem a Vladimírem Birgusem, kteří později založili skupinu Dokument.

Byl přizván k vystavení svých fotografií a společně uspořádali výstavu ve vestibulu Divadla Rokoko, následně vystavovali v ARS klubu Olomouc a ve výstavní síni prodejny Fotochemy v Ostravě. Tyto aktivity přerušuje nástup do základní vojenské služby (1973-75) v Táboře, jako fotograf průzkumník. Později byl převelen do štábu Západního vojenského okruhu. Tady fotografoval generály, vojíny, tanky a snímky dodával do vojenských novin „Bojová zástava“ , později do „Obrany lidu“ . Krátce před nástupem do vojenské služby pracoval v Ostravském studiu Československé televize jako asistent kamery, kam se po skončení vojenské služby vrací. Ihned se pokouší již druhým pokusem o přijetí ke studiu na FAMU, ale tabulkový systém přijímání studentů na obor nebyl příznivý. Práce v televizi jej neuspokojovala a nebyla perspektivní. V roce 1980 se uvolnilo místo vedoucího průzkumové prodejny Fotochemy v Ostravě, souběžně v té době odcházel do starobního důchodu fotograf Státního divadla František Krasl a byla zde nabídka propagačního fotografa pro Textil n.p. Ostrava. Přesto, že byl úspěšný ve všech výběrových řízeních, rozhodl se pro práci propagačního fotografa, kde byla větší možnost vlastní realizace ve výtvarné fotografii, mimo jiné např.: zhotovování velkoplošných zvětšenin pro výstavní expozice muzeí, televize, Ostravského výstaviště atd. V roce 1980 složil zkoušky na Středním odborném učilišti v Ostravě-Michálkovicích, obor fotograf (vedoucí oboru byla Zlata Kunertová, rozená Čapková).

Součástí práce propagačního fotografa, byly také módní přehlídky, reportáže různého charakteru, při kterých byl v blízkém kontaktu s novináři. V roce 1986 přijímá práci fotoreportéra v Ostravském večerníku, kde má větší možnost uplatnit své schopnosti dokumentární a živé fotografie.

Jako fotoreportér doprovázel různé delegace a tak měl možnost procestovat velkou část bývalého Sovětského svazu, Bulharska, Maďarska, Polska a NDR. I nadále se zúčastňuje fotografických soutěží a výstav domácích i zahraničních (více než 100), kde získal řadu ocenění. Od roku 1970 byl členem Svazu českých fotografů, kde mimo jiné působil v komisi mladých společně s D. Kyndrovou, V. Birgusem a dalšími. Podílel se na rozvoji fotografického dění na Karvinsku jako člen okresního poradního sboru pro fotografii, také ve výboru fotokroužku , který se později stal Fotoklubem SČF při kulturním domě v Karviné.

Byl hlavním organizátorem celostátních výstav „Karvinský květ“ , kde v porotách hodnotili fotografie významné osobnosti jako např.: Olga Bleyová, Zuzana Mináčová, Vladimír Birgus, Milan Borovička, ing. Miroslav Bílek, Miloš Polášek, Fedor Gabčan, a další. Dlouhá léta se zúčastňoval fotografických dílen v Lodži (Polsko), kde docházelo ke konfrontaci tvorby zúčastněných autorů. Do rozporu s politickou ideologií se dostal nejen v Karviné, ale také při výstavě v Olomouci, Ústí nad Labem a s vedením Svazu českých fotografů (Josef Mašín, ing. Jaromír Rajnoch, včetně negativního posudku stranické skupiny), když vytvořil cyklus **„Sídliště“** , dokumentující absurdnost života v této oblasti. Tento soubor je určitě oním pomyslným vrcholem jeho tvorby. Prázdné ulice, kdy všichni sedí za okny svých bytů a o dění před záclonou raději nejeví žádný zájem. Fotografie, jejichž pesimismus ještě umocňuje způsob pozitivního zpracování fotografií. Je jen škoda, že v této tvorbě Danel dále nepokračoval, jeho akty jsou již jen průměrným středním proudem.

Obrázek 25, Pavel Danel, ze souboru Sídliště

Podobné potíže byly i na celnici při obesílání výstav v zahraničí. Řada

fotografií aktů byla v „zájmu“ Státní bezpečnosti a byly z větší části reprodukovány. V jeho tvorbě převažuje portrét a figurální studie, přesto se nevyhýbá i krajině, silnou stránkou je již zmíněný dokument a reportáž. Vzory pro tuto oblast fotografie byli litevští autoři Maciauskus nebo Šonta, z českých pak Jindřich Štreit. V oblasti figurální a portrétu jej inspirovali zejména Taras Kusčynskij , Louis Hamilton, Sam Haskins, Diana Arbusová.

Obrázek 26, Pavel Danel, ze souboru Sídliště

Práce fotoreportéra poskytovala možnost dokumentovat významné politické události 1989–92 v Severomoravském kraji, ale především v Ostravě a z tohoto období Danel archivuje více než 10000 negativů, mezi nimi i osobní fotografické výpovědi o Ostravských olejových lagunách (Ostrava-Fifejdy). V jeho archivech jsou taktéž dnes již historické snímky odstřelu koksovny Karolina v Ostravě, likvidace různých důlních podniků , hutí a lidí, kteří tímto přišli o práci. Prodej Ostravského večerníku zahraniční agentuře Delta a únava z nekonečných konfliktů s vedením redakce je důvodem, proč končí s prací fotoreportéra. V roce 1991 se krátce věnuje módní fotografii pro redakci Moravskoslezského deníku a na přelomu let 1992-93 zakládá se společníkem Robertem Terichem reklamní agenturu DANTER (DANel-TERich), ve které se již převážně zabývá módní a reklamní fotografií. O několik let později (1999) z rodinných důvodů společníka byla agentura prodána a Danel se začíná věnovat marketingové činnosti, webdesignu a především se zahraničními kolegy pracuje a tvoří v oblasti modelingu. Žije a pracuje v Ostravě.

Účast na souborných výstavách / soutěžích:

* Karviná – Karvinský květ
* Moravská Třebová - Objektivem mladých
* Olomouc - AMFO
* Ostrava - Fotochema

*Autor nevede přesnou evidenci místa a času.

Obrázek 27, P.Danel, jeho další fotografie již bohužel cyklus Sídliště nepřekonaly.

Jaroslav Hrachovec

Narozen v Jeseníku 18.7.1950, žije v Havířově. K prvnímu seznámení s fotografií pomohl otec, který byl amatérský fotograf a vlastnil několik fotografických přístrojů z dob druhé světové války a to jak měchové tak i tzv. „boxy“. Většina těchto fotoaparátů byla na svitkové filmy formátu 6x9 cm. Větší seznámení s fotografií mu ale přineslo setkání s učitelem na místní základní škole v páté třídě obecné školy v Bernarticích, kam se s rodiči přestěhoval. Pan učitel Nárožný, který Hrachovce v jeho počátcích vedl, byl nejen pedagogem, ale také náruživým fotografem amatérem. Ten jej poprvé vzal do fotokomory, aby se podíval jak se vyvolávají filmy a vytváří černobílé fotografie. V té době už se Hrachovec sám pokoušel vyvolat své první fotografické pokusy. Po počátečních neúspěších se mu to povedlo, zatím nešlo o nějak zvlášť výtvarné fotografie, byly to jen dokumentační fotografie jeho spolužáků, které jen kontaktoval, ale výsledky byly.

Po dokončení základní školy přešel na učiliště Dolu 1.máj v Karviné, kde se začal učit strojním zámečníkem. V tomto období bral fotografii jen jako okrajový koníček, bez vážnějších výsledků, ale ve svých 18 letech si koupil svůj první fotoaparát FLEXARET Standart. Po dokončení učiliště se vrátil do Jeseníku, kde pracoval u Rudných dolů Jeseník v dílnách jako zámečník. Okolo roku 1970 se doslechl o Svazu Českých fotografů a o fotoklubu Jeseník, který v té době byl již řádně zavedeným a funkčním fotoklubem s vlastním zázemím. Vstoupil do SČF a několikrát navštívil schůzky místního jesenického fotoklubu, kde se setkával s již známými fotografy, jako byli bratři Říhové, František Kyjovský a Jiří Štrajt. V roce 1971 narukoval do základní vojenské služby v Opavě. Už při vstupních pohovorech se přiznal, že rád fotografuje a že s technologií vyvolávání a zpracování fotografií je seznámen. Po půl roce služby převzal posádkovou fotokomoru a povinnost dokumentačního fotografa (vojáci u zástavy, focení různých přehlídek, přísah, atd.). Zde poprvé pracoval s kinofilmovým přístrojem. Byla to EXA IIA a PENTACONsuper. Měl možnost číst různé fotografické knihy, prohlížet obrazové publikace a tím se samovolně vzdělávat. Ke konci vojenské služby se poprvé setkal s novinářskou fotografií. Byl převelen v srpnu roku 1973 do Liberce, kde probíhala jedna ze soutěží spartakiády spřátelených armád, byla to soutěž ve volejbale. Zde fotografoval pouhé

dva dny a poté byl požádán aby vypomohl v tamní fotokomoře, ale i přesto byly dvě jeho fotografie uveřejněny v deníku SPORT a časopise STADION. Také zde měl možnost vidět a seznámit se s profesionálními fotografy jako byl Bahenský nebo Pekárek. To jej inspirovalo k intenzivnějšímu fotografování a proto si v roce 1973 koupil svůj první fotoaparát PENTACON SIX TL formátu 6x6 cm.

Po skončení vojenské služby se vrátil do Jeseníku a protože i po dobu vojny platil příspěvky do Svazu Českých fotografů, opět začal navštěvovat tamější fotoklub Jeseník. Zde začal zjišťovat, že mu nejvíce vyhovuje krajinářská fotografie. Začal se

Obrázek 28, J.Hrachovec, krajina.

toulat po okolních horách a fotografovat Jesenickou krajinu. Ve svých fotografiích využívá často širokoúhlých objektivů, kompozici podřizuje intuitivně své subjektivní náladě a pocitu z krajiny.

Obrázek 29, J.Hrachovec, klasická kompoziční řešení krajiny.

Velký zlom nastal v roce 1974, kdy se kvůli práci přestěhoval do Havířova. Náhoda tomu nahrála, že se v dubnu tohoto roku konala první schůzka nově založeného havířovského fotoklubu. Protože byl členem SČF byl na tuto první schůzku pozván.

Zde se poprvé setkal s Antonínem Válkem. Hned se také zapojil do fotografického dění. Začal se ještě více vzdělávat a fotografovat a hlavně obesílat fotografické výstavy. Od roku 1974 vedl fotokroužek v závodním klubu Kulturního Domu Bytostav Havířov, což byl subjekt, který nebyl nijak vázán na Svaz Českých Fotografů. Jeho prvním větším úspěchem byla přijatá fotografie na celostátní výstavě AMFO 1975 v Olomouci za havířovský fotoklub, v roce 1976 získal na dalším ročníku AMFO havířovský fotoklub 1. cenu a v této kolekci měl také jednu fotografii, totéž se opakovalo i v roce 1977, kdy byla v Olomouci vystavena jedna z jeho fotografií. Mezitím se zúčastňoval různých fotosoutěží jak okresních tak celostátních.

V roce 1977 J. Hrachovec vážně onemocněl a rozhodoval se co dále. Podal si přihlášku na Institut Výtvarné Fotografie Svazu českých fotografů a byl přijat. V té době usměrnil kvantitu obesílání fotosoutěží a věnoval se studiu. Studium ukončil v roce 1979. Z té doby je jeho největším fotografickým úspěchem přijetí fotografie „Krajina II.“ do sbírek Moravského muzea v Brně. V témže roce byl přijat na Důl

ČSM ve Stonavě jako propagační fotograf, protože mu ke kompletnímu vzdělání ještě něco scházelo, tak si dodělal v roce 1981 výuční list v oboru fotograf . Na dole ČSM začal přispívat svými fotografiemi do závodních novin Mladá Směna a do týdeníku OKD Horník.

Obrázek 30, J.Hrachovec, jeho přístup ke krajině byl vždy subjektivní.

V roce 1983 vydal Důl ČSM obrazovou publikaci „30. let dolu ČSM“ , ve které bylo publikováno přes 130 fotografií, z toho 70 bylo pořízeno Jaroslavem Hrachovcem. Další publikace vyšla k 35. výročí založení dolu, ve které bylo použito mnoho fotografií z publikace první a tak nových fotografií je zde od Hrachovce kolem 30 kusů. Na dole ČSM pracoval až do roku 1990, kdy se rozhodl začít podnikat jako fotograf. Začal se věnovat fotografování svého rodného kraje, Jeseníků. Nafotografoval a vydal přes 30 druhů pohlednic, většinou Jesenických hotelů a chat. Vydal 5. nástěnných kalendářů pro firmu Jäkl Karviná v letech 1995 - 96. Pro ČMD Kladno kalendáře 1976 - 77. Jeho fotografie byly součástí celoročních stolních kalendářů s tématikou krajina v roce 1995 a 1998. V roce 1992 začal pracovat v týdeníku Hlasy Havířova jako fotograf, kde pracoval čtyři roky. V tomto období byl přijat do Svazu novinářů. Po odchodu z týdeníku Hlasů Havířova spolupracoval s mnoha deníky a týdeníky, jak krajskými tak i celostátními.

(Nová svoboda, Moravskoslezský den, Horník, Týden a další). V roce 2000 přešel do regionálních novin Havířovsko, které se od roku 2005 staly součástí celostátního DENÍKu. Zde pracoval do roku 2006 jako fotograf a píšící redaktor. Od roku 2006 do současnosti je opět na volné noze jako fotograf a volný novinář.

V roce 1995 byl Jaroslav Hrachovec požádán Městem Havířov aby zorganizoval skupinu fotografů, kteří se zúčastní mezinárodního fotografického semináře v Litvě ve městě Mažejikai. Spolu pak s Josefem Talašem odjeli do Litvy, kde představili své fotografie. Spolu s nimi tam byli fotografové z Litvy, Polska, Německa, Estonska, Lotyšska a Ruska. Tento seminář se opakoval ještě v letech 1998 a 2000. (v roce 1998 byl přizván také havířovský fotograf Antonín Válek st.). V roce 2002 byl Jaroslav Hrachovec pozván na mezinárodní fotografický seminář do německého města Stendal. Zde přednášel o speciálních technikách černobílých fotografií (sabatier, tónování, filtrace detailů).

V současné době je více činný jako organizátor. Vede fotoklub Havířov a je hlavním organizátorem nastupující tradice „SETKÁNÍ“ regionálních fotoklubů, tyto setkání mají za úkol vzájemnou konfrontaci tvorby zúčastněných formou výstavy se soutěží, spojené s fotografickými semináři a mají za sebou již tři ročníky (v roce 2005, 2007 a 2008).

Účast na souborných výstavách / soutěžích doma a v zahraničí:

1978	Kroměříž - Objektivem a očima
	Brno – Stavebnictví
1980	Bohumín – Žena
1981	Frenštát pod Radhoštěm – Hory a lidé
	Kolín – Josef Sudek a fotografie
1982	Uherské Hradiště (celostátní) – Týká se to také tebe
1984	Ostrava (krajské) – Týká se to také tebe
1985	Roudnice nad Labem – Člověk našich dnů
1986	Karviná – Diafon
1990	Litva – Mažeikai – výstava souboru fotografií 1996-2000
2004	Litva – Kaunas – prestižní salon FUJI
2005	Svitavy - AMFO

Autorské výstavy:
V rozmezí let 1980-2007 uspořádal několik* autorských výstav a kolektivních výstav v Havířově, Ostravě, Karviné a Jeseníku.

*Autor nevede přesnou evidenci místa a času.

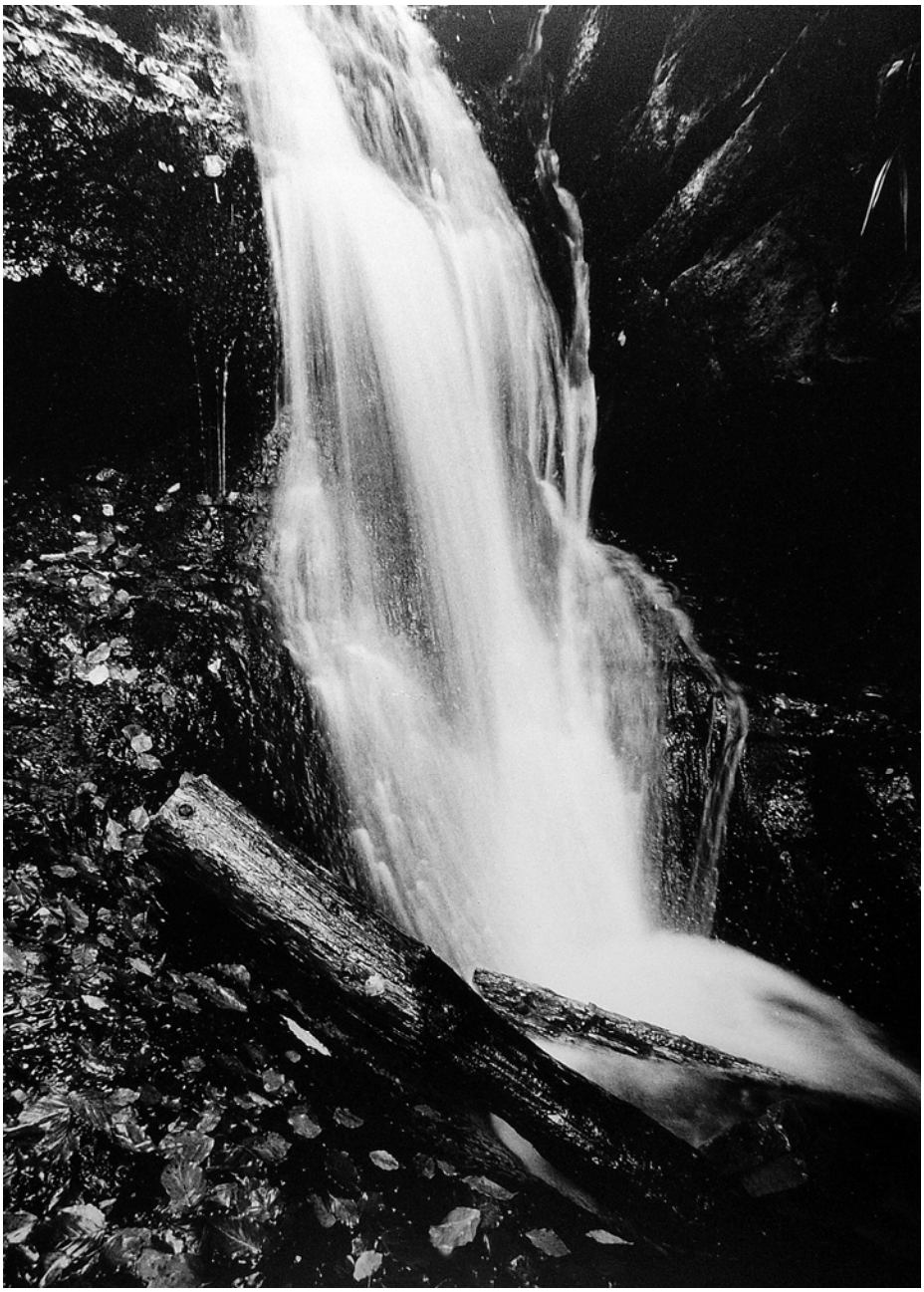

Obrázek 31, J.Hrachovec, některé náměty však hrozí banalitou.

Vladislav Galgonek

narozen 14.5.1946 v Horním Žukově u Českého Těšína. Absolvoval střední zemědělskou školu. Od roku 1962 se začal pravidelně zúčastňovat soutěží a výstav a to nejen regionálních ale i celostátních a mezinárodních. Byl jmenován za člena Okresního poradního sboru okolo roku 1967, později pracoval i v Krajském poradním sboru.

V letech 1967 - 1969 absolvoval třídu výtvarné fotografie při Lidové konzervatoři v Ostravě. Po absolvování školy nastoupil na místo fotografa-výtvarníka na Dole Vítězný únor (později důl ODRA) v Ostravě.

V roce 1970 se připojuje ke svým spolužákům z Lidové konzervatoře, Ivanu Straňákovi, Pavlu Vomelovi a spolu s Antonínem Válkem zakládají fotografickou skupinu H70 (Havířov 70), která neměla ideologické zábrany a svým členům dovolila svobodně a neomezeně tvořit. Spolu s Válkem byl jednou z vůdčích osobností skupiny. Ve své tvorbě volně přechází od krajinářské, portrétní fotografie až k reportáži. Ale postupně se čím dál tím více přiklání k zobrazování člověka.

Fotografuje nejen reportáže, ale i dokumentární snímky a portréty, kde osvědčuje mimořádný cit pro tvář a děj. Absolvoval všechny výstavy skupiny H70. Společně s A.Válkem měl autorskou výstavu 19. prosince 1974 ve Fotochemě v Ostravě, v roce 1976 pak v Olomouci - v Galerii podloubí. Byl jedním z nejaktivnějších členů a mezi lety 1970 - 1975 obeslal úctyhodné množství československých i zahraničních výstav.

Pravidelně se zúčastňoval Mezinárodního salónu fotografie Fotosalon Vítkovice, Fotosalon Třinec a národních výstav AMFO. V zahraničí obesílal hlavně Salon International v Nantes, Salon International v Maconu a Mezinárodní salon umělecké fotografie „Venus 72“ v Polsku. Na mezinárodní soutěži Interpressfoto, konané v Koreji (1989), získal třetí místo. V roce 1973 dostal nabídku od Československé tiskové kanceláře na stálé zaměstnání jako novinář–reportér. Začínal v Ostravské pobočce pod vedením Věňka Švorčíka. Po zapracování se, mu

byla v roce 1975 svěřena samostatná redakce v Olomouci. V letech 1981 – 1985 studuje na pražské FAMU obor reportážní fotografie.

Své fotografie publikuje v České republice i v zahraničí. Získal několik ocenění na novinářské soutěži Czech press Photo, řadu let je členem unie výtvarných umělců ČR a v současnosti i výtvarné skupiny STŘET 2001. Patří jednoznačně ke špičce současné fotografické reportážní scény, neúnavným tempem vytváří stále nové a nové záběry a přesto, že jako reportér si témata nevybírá, je s podivem kolik velmi kvalitních fotografií vytvořil na tak malém a ohraničeném území jako je Olomoucko.

Obrázek 32, S.Galgonek, ze souboru "Pralesy".

Neustále pracuje na stále nedokončeném projektu **„Pralesy“**, je to soubor fotografií na kterých Galgonek ve svém volném čase pracuje již 30 let, první snímky vytvářel v pohoří Beskyd (prales Mionší) , ostatně jako téměř všichni autoři pocházející ze Severní Moravy (Jan Byrtus, Rudolf Peřina, Antonín Válek, Petr Sikula, Dr. Rudolf Janda, Herbert Thiel a další). Za dobu své unikátní kariéry reportéra vytvořil ohromné dílo čítající tisíce snímků, dílo, které je hodnotným dokumentem doby v níž žijeme.

Obrázek 33, V. Galgonek, z barevné dokumentární tvorby

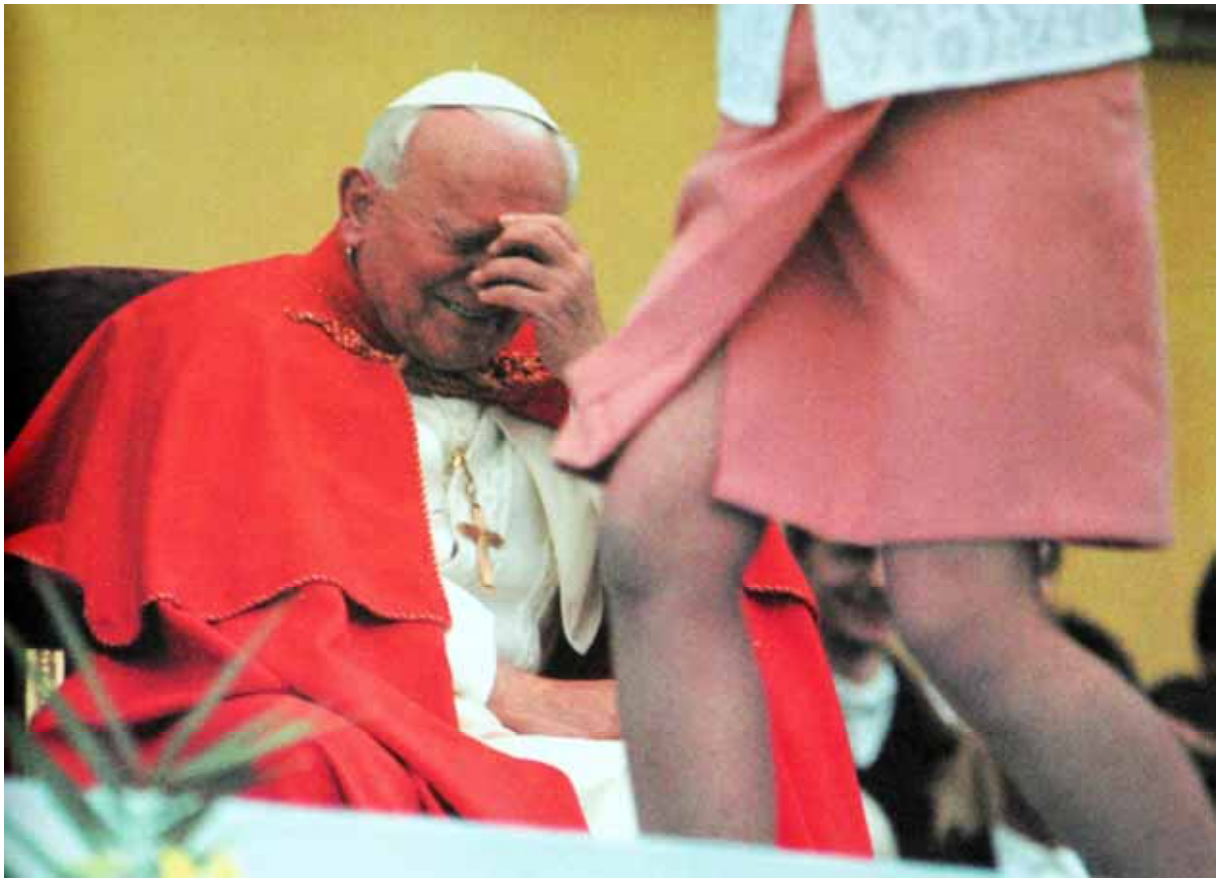

Obrázek 34, V. Galgonek, z barevné dokumentární tvorby

Účast na souborných výstavách / soutěžích doma i v zahraničí:

1972	Krakow
1974	Ostrava, Olomouc
1989	Korea

Autorské výstavy:

1976	Hukvaldy
1984	Uničov
1985	Jeseník
1987	Havířov
1989	Jeseník
1990	Hukvaldy, Olomouc
1992	Šternberk
2001	Mohelnice
2004	Olomouc
2007	Olomouc

Rudolf Peřina

Narozen 22. 12. 1938 v Jablunkově. Původním povoláním elektromechanik , je absolventem střední elektrotechnicko-průmyslové školy v Ostravě. Fotografovat začal již v dětství a své první fotografické pokusy si nechal hodnotit jablunkovským fotografem p.Cieslarem okolo roku 1953. Zájem o fotografii se jej však neustále držel a tak během své vojenské služby obesílal vojenské noviny „Obrana lidu“ dokumentačními fotografiemi ze života v posádce. Krátce po vojenské službě se přestěhoval do Českého Těšína a po úspěšném konkurzu byl přijat na místo fotografa v Třineckých železárnách.

Již před vojenskou službou jej velmi zajímala barevná fotografie a tak když po několika letech (1967) nastoupil na pozici fotografa do třineckých železáren Jan Byrtus, dohodli se společně, že barevné fotografie bude tvořit Rudolf Peřina a Jan Byrtus bude dokumentovat dění v továrně černobíle. V začátcích své volné tvorby se věnoval výhradně horské a vysokohorské fotografii, neboť byl horolezec.

Obrázek 35, R. Peřina, k jeho častým námětům patří hory.

V roce 1965 se seznámil s Vilémem Heckelem, který v té době pořizoval snímky v Třineckých železárnách do připravující se knihy „50. let Československa“. Jejich celoživotní přátelství trvalo až do smrti V.Heckla v Peru (1970). Mimo slovenské hory měl Peřina v oblibě i blízké Beskydy a především prales Mionší. Zde v lovecké chatě několikrát strávil řadu dní po boku Josefa Sudka a jeho přátel (Dr. Helbich, Dr.R. Janda, Herbert Thiel, MUDr.

Honza a další) , kteří zde jezdili společně fotografovat beskydskou krajinu (1962-1963). Výrazný vliv na Peřinovu další tvorbu mělo studium na brněnské Lidové škole umění J. Kvapila (1964-66), kde se učil pod vedením K. O. Hrubého a Antonína Hinšta. Později v letech 1970-74 si doplnil vzdělání výučním listem fotografa na středním odborném učilišti v Ostravě-Michálkovicích, obor tehdy vedla Zlata Čapková - Kunertová. Počátkem roku 1971 se zúčastnil polární horolezecké expedice v Norsku, ze které přivezl ohromné množství pořízených barevných fotografií, které následně prezentoval na řadě výstav, přednášek a seminářích. Peřinova tvorba je jen občas zastoupena na celostátních soutěžích a výstavách, nicméně přesáhla rámec regionu a proto mám potřebu se o tomto autorovi zmínit, neboť vedle Františka Krasla to byl v té době další fotograf, který usiloval o dokonalé řemeslné zpracování barevné fotografie pořízené v těch nejnáročnějších světelných podmínkách hutního provozu. Ve snaze o výtvarnou působivost se mnohdy neubránil určité poetizaci skutečnosti.

Jako protiváha k průmyslovým námětům v železárnách působí jeho barevné horské krajiny a především fotografie pralesa Mionší. Společně s Janem Byrtusem vytvořili desítky katalogů a brožur o Třineckých železárnách a Beskyd. Patřil mezi zakládající členy Svazu českých fotografů, kdy byl přizván společně s Antonínem Válkem st. na první ustavující sjezd svazu v Přerově v roce 1969. Na počátku devadesátých let ukončuje svou téměř třicetiletou působnost v železárnách a začíná se soukromě věnovat komerční fotografii.

Jeho fotografie jsou zastoupeny ve vlastivědném muzeu v Českém Těšíně, Slezském zemském muzeu v Opavě, Moravské galerii v Brně.

Účast na souborných výstavách / soutěžích doma i v zahraničí:

1968	Praha – Interfotocolor
	Berlín – Biofota
1969	Bělehrad
1970	Třinec – mezinárodní výstava
	Ružomberok – mezinárodní výstava
	Bratislava
	Děčínská kotva

Autor měl několik* autorských a společných výstav v letech 1967-70, Fotochema Praha v Praze, v Kulturním domě v Jablunkově, v Kulturním domě Českém Těšíně, v Kulturním domě v Třinci, v Kulturním domě Frýdek-Místek.

*Autor nevede přesnou evidenci místa a času.

Obrázek 36, R.Peřina, spolu s J.Byrtusem fotografoval i v Třineckých hutích.

Edmund Kijonka

narozen 26. 11. 1946 v Karviné, kde také žije. Původním povoláním soustružník. Na učilišti měl možnost se poprvé setkat s fotografií ve fotokroužku, která jej velmi zaujala a již ve svých 16 letech začal posílat fotografie do novin a časopisů. Doma si vytvořil malou fotokomoru a sám si zpracovával negativy i pozitivy.

Vojenskou prezenční službu začínal v Nových Zámcích u pracovního praporu, postupně v Košicích budoval širokorozchodnou trať , pokračoval v Bratislavě a končil v Osadě Míru při výstavbě Nové huti v Ostravě. Během této doby neustále fotografoval a vytvořil nespočetné množství záběrů. Do svých 30-ti let pracoval jako soustružník v mechanické dílně Nové huti Klementa Gottwalda v Karviné, později nastoupil do propagačního oddělení téhož podniku.

V letech 1975 -1977 absolvoval Lidovou konzervatoř v Ostravě v oboru fotograf pod vedením ing. Bořka Sousedíka. Pro práci fotografa v propagačním oddělení (platové zařazení) byl nucen navštěvovat studium fotografie na Středním odborném učilišti v Ostravě-Michálkovicích, které v té době vedla pí.Zlata Kunertová (roz. Čapková). Závěrečné oborové zkoušky úspěšně zakončil rokem 1981. Během těchto let se vypracoval ve velmi technicky zdatného fotografa, který obesílal domácí i zahraniční výstavy a salony s poměrně dobrými výsledky. Několik let se podílel společně s Pavlem Danelem na organizování celostátní výstavy Karvinský květ a byl předním autorem Karvinského fotoklubu.

Přestože žil v oblasti zasažené těžký průmyslem, nikdy jej tato krajina výrazně neoslovila a v jeho tvorbě není takřka zřejmá, v jeho tvorbě převládají optimisticky laděné fotografie portrétů dětí, reportáže z pracovních prostředí a především dokumentování sportovních událostí všeho druhu, za která získal řadu ocenění na výstavách. Od roku 1989 pracuje jako fotoreportér v novinách, zpočátku v Ostravském večerníku a po odchodu Květoslava Kubaly, v redakci Nové Svobody. Práce fotoreportéra v denním tisku mu umožnila zúčastnit se řady významných událostí (např.: fotografování návštěvy papeže J.Pavla II, královny Alžběty atd.). Procestoval řadu evropských zemí, ze kterých přivezl reportáže z hokejových

mistrovství, házené nebo úspěchy tanečního klubu Calábkové z Německa a Nizozemí.

Vstupem zahraničního kapitálu po roce 1989, byly deníky reorganizovány a postupně stmeleny v Moravskoslezský deník a na počátku roku 2000 byly profese fotoreportérů omezovány a rušeny. Od roku 2000 se věnuje komerční fotografii a externě spolupracuje s novinami a časopisy.

V průběhu let byly jeho fotografie součástí instalací fotografických výstav nejen v zahraničí, ale i na domácí půdě, zejména na národních výstavách AMFO Olomouc, AMFO Svitavy, Karvinský květ, Zelená životu Jihlava, Humor ve fotografii, Člověk člověku a řada dalších. V roce 1981 získal novinářskou cenu týdeníku Květy a v roce 1998 byl oceněn na Czech press Foto.

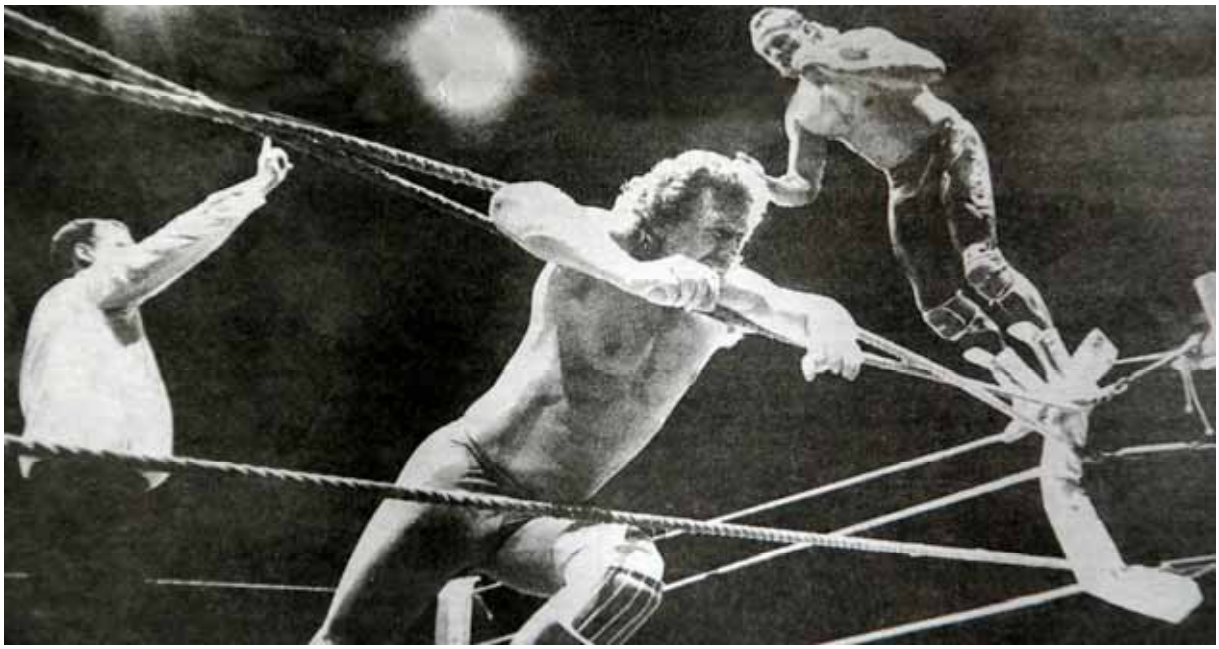

Obrázek 37, E. Kijonka, z reportážní praxe

Účast na souborných výstavách / soutěžích:

1979	Zagreb Salon – Jugoslávie / Ulm – Německo / Edinburg – Velká Británie
1980	Vítkovický salon Ostrava – ČSSR / Srí Lanka

1981 Reusch – Španělsko

1982 Sydney – Austrálie / Nový Zéland / San Diego – USA

1985 Taiwan / Ulm – Německo / Bukurešť – Rumunsko

1989 Via de Giro – Itálie

Autorské výstavy:

* Galerie Slezské univerzity v Karviné, Kulturní dům v Karviné, Výtvarné centrum Chagall v Ostravě, Televizní klub Ostrava, fotogalerie Rybník – Polsko.

*Autor nevede přesnou evidenci místa a času.

Obrázek 38, E.Kijonka, v černobílých fotografiích projevil větší invenci , než při pozdější práci s barvou.

Drahoslav Ramík

narozen 13. 7. 1951 v Českém Těšíně. V roce 1956 se s rodiči přestěhoval do Havířova, kde po ukončení základní školy nastoupil do hornického učiliště. V té době již navštěvoval vznikající učilištní fotokroužek v Havířově, kde začal samostatně vytvářet své první fotografie zabývající se tématikou osobních zájmů a koníčků, byly to především záběry z trampských toulek a beskydských krajin.

Náhodné setkání na lovecké chatě v pralese Mionší (přespával zde i Josef Sudek) s fotografem Třineckých železáren Rudolfem Peřinou, rozhodlo, že fotografie se pro Ramíka zpočátku stala radostí i oddechnutí si od hornické práce, později profesí. Byl to právě Rudolf Peřina kdo měl zásadní vliv na jeho následný fotografický vývoj. Ramík vyrůstal ve výrazné industriální oblasti, která si v jeho tvorbě později našla své pevné místo, tomu všemu však předcházela záliba ve fotografování horské krajiny Beskyd. Ramíkovy fotografie smutné, opuštěné krajiny obsahují silné lyrické a estetické prvky. Hlavním cílem jeho tvorby není čistá dokumentace průmyslové krajiny, ani metaforická výpověď o stavu společnosti, ale touha po vyjádření výtvarné krásy. Nevadí, že je to krása narozená ve zmaru, představa umělce ji může objevit tam, kde ji jiní nevidí, možná že právě tam. Nesmíme opomenout, že výrazný vliv na něj měli fotografové zabývající se touto tematikou, kteří tuto krajinu fotografovali dávno před ním, jako např.: Petr Sikula, Fedor Gabčan, Miloš Polášek, Antonín Válek a další. Ramík nikdy nebral fotografování zdevastované krajiny jako módní záležitost, ale jako výsostnou osobní výpověď o prostředí ve kterém žil.

V roce 1973 se přihlásil do Svazu českých fotografů a protože toužil po vzdělání, přihlásil se ke studiu na Institutu výtvarné fotografie v Brně, která probíhala pod záštitou Svazu českých fotografů. Ramíkův zaměstnavatel nesouhlasil s uvolňováním z hornických směn a sdělil mu, že pro práci horníka fotografické vzdělání nepotřebuje. Vzdělával se sám, hledal inspiraci v odborných časopisech, fotografických knihách, na výstavách a seminářích, které organizovalo okresní kulturní středisko. Proto také přivítal pozvání za člena havířovské fotografické skupiny H70, kterou vedl Antonín Válek a se kterou se podílel na dvou posledních

výstavách v ostravské fotochemě. Na přelomu let 1974-75 se činnost skupiny rozpadá z důvodu jednotlivých životních cest každého z členů.

V tomtéž období zakládá A.Válek Fotoklub svazu českých fotografů v Havířově, kam ihned vstupuje a ve společenství lidí stejného zájmu (ve vrcholném období až 120 členů), rozšiřuje své teoretické i praktické znalosti. V roce 1980 se z Havířova stěhuje do Karviné. Nová rodina potřebuje více financí a právě v této chvíli Ramík poprvé rozděluje svou tvorbu na zájmovou a profesní, kterou uveřejňuje v časopisech a novinách. Se svými pracemi byl úspěšný nejen na tuzemských výstavách, ale i v zahraničí, které vždy provázely velké problémy na celnicích. Celníci odmítali průchod jeho fotografií do zahraničí, neboť zobrazují málo idealistické věci, které v cizině vrhají na Československou socialistickou republiku špatné světlo. Vědom si svého postavení horníka ve společnosti, vždy se rázně ohradil a fotografie nakonec skrz celnici prošly. V roce 1990 po změně společenského systému v zemi, opouští práci horníka a přihlašuje se do konkurzu na fotoreportéra v Ostravském večerníku. Byl přijat a tak se zúročila jeho dlouholetá spolupráce s tiskem. Po sloučení Ostravských deníků v roce 1995 odchází a pracuje jako volný fotoreportér – novinář, pro týdeník Květy, Právo, ČTK, Blesk, Europress, obrazovou agenturu ISIFA a National Geographic. Vzorů bylo pro Ramíka více, ale vždy vzpomíná zejména na H. C. Bressona, S. Haskinse, ale také na Jaroslava Vávru a hlavně na Jana Byrtuse. Ramíkova cesta fotografií je cestou okouzleného amatéra, který se díky své pilnosti a cílevědomosti dostal až k profesi skutečného fotoreportéra. Jeho fotografie byly publikovány v řadách časopisů a novin, v knižní podobě byly jeho fotografie uveřejněny v „Karvinsko“ (1976), „Návrat z nebe“ (Slovensko 2002). Jeho snímky jsou zastoupeny ve sbírkách : Vlastivědné muzeum Český Těšín, Slezské zemské muzeum Opava. Je zmíněn v časopise „Československá fotografie“ (05/1976).

Účast na souborných výstavách / soutěžích:

*Autor nevede přesnou evidenci místa a času.

Karvinský květ, Mládí Karviná, AMFO Olomouc, Poezie Písek, Zelená životu-Jihlava, Štít Viléma Heckla - Liberec, Kamenický Šenov a další.

V zahraničí : Francie, Japonsko, SSSR, Velká Británie, Brazílie, Belgie, NSR

Skupinová výstava:

1974 H70 – Fotochema Ostrava

Autorské výstavy:

1972 Hornické učiliště Havířov

1975 Kulturní dům Karviná

1981 Wlodzislav – Polsko

1982 Fotochema Ostrava / Výstavní síň fotoklubu SČF Havířov

1985 Výstavní síň Foto-kino v Ostravě-Výškovicích

Obr. 39, z barevné dokumentární tvorby Drahoslava Ramíka.

Antonín Válek

Narozen 11. 1. 1942 ve Frýdku, žije v Havířově. Původním zaměstnáním dělník. První kontakt s fotografií měl v roce 1954 kdy docházel do školního fotokroužku, pracoval tehdy s přístrojem Fokaflex a kontaktními kopírovacími rámečky na denní světlo. Od dětství hodně sportoval, především v běhu na lyžích a cyklistice, při kterých později vyhrál svůj první fotoaparát Flexaret. Tím začal pořizovat fotografie pravidelně, neboť dokumentoval své přátele během závodů. S rodiči žil v pohraničí v malebném městečku Kraslice, odkud se přestěhoval do Havířova v roce 1957.

Pracoval u důlní společnosti jako pomocný elektrikář a svářeč, o několik let později se stal pouličním fotografem ve fotodružstvu Fotografia Ostrava. V tomto období byla dokončena stavba kulturního domu v Havířově, kde vznikal nový fotokroužek do kterého se Válek přihlásil. Nespokojil se s pouhým docházením do fotokroužku, pochopil, že pokud chce dosáhnout lepších výsledků, je zapotřebí se více vzdělávat a proto se roku 1967 přihlásil ke studiu třídy výtvarné fotografie, jež byla součástí Lidové konzervatoře v Ostravě a vedl ji Bohuslav Růžička, motor této školy a pábitel. Studium, úkoly a přednášky s předními teoretiky (doc. Ján Šmok a další) měly na Válka významný vliv. Zde se také seznámil s budoucími členy havířovské fotografické skupiny H70.

Mezi významné aspekty formování Válkových názorů i osobnosti mělo denní setkávání s havířovskými výtvarníky, divadelníky, tanečníky a hudebníky. Havířov byl mladým městem vystavěným na zelené louce, bez historie a pamětí, lidé si zde hledali cesty k sobě, spřízněni nejen věkem, ale i rebelstvím proti všemu co bylo oficiální, nejen v kultuře. Během roku 1968 mění zaměstnání a nastupuje do sítotisku Karviná jako reprodukční fotograf. Srpen 1968 a následná okupace vojsky Varšavské smlouvy znamenala pro Válka osobní výzvu, buďto bude společně s ostatními manifestovat, nebo bude celé dění dokumentovat pro další generace. Snad jako jediný Ostravák jel do Prahy fotografovat pohřeb Jana Palacha v lednu 1969, kde pořídil jeden ze svých nejznámějších snímků s názvem „Sám proti všem“ označovaný též „J. P. January 1969“ zejména pro prezentaci na zahraničních výstavách, kde byl snímek několikrát oceněn. V roce 1982 ve Válkově monografii

v Československé fotografii považovala Alena Bémová–Krtilová, autorka článku „Lidé a krajina Antonína Válka“, tuto fotografii za tak důležitou, že když ji nemohla nechat otisknout, popsala ji alespoň těmito slovy:

Obrázek 40, A.Válek, z "Palachova týdne".

„Dominujícím motivem je silueta osamělého mladého muže, umístěná do světlé plochy. Několik lapidárních znaků: výrazný rytmus dlaždění, městské domy v zadním plánu, tramvajové koleje napovídají prostorové a časové souřadnice zobrazené situace. V diagonálách uzavírají záběr neurčité zástupy lidí, rozplývající se do temné plochy. Vše má přesnou výtvarnou i dramatickou funkci. Fotografie (…) je expresívně umocněnou dokumentární výpovědí o jedné ze situací člověka ve světě. Vznikla koncem šedesátých let, na počátku nejplodnějšího období dosavadní autorovy tvorby.“ Je ironií doby, že jeden ze svých z nejúspěšnějších snímků musel mít autor přes dvacet let zavřený v šuplíku.

Zúčastňoval se Luhačovických fotografických konferencí, kde se setkávali přední slovenští i čeští fotografové a kde také vzešel podnět ke vzniku Svazu českých s Svazu slovenských fotografů. V Přerově v roce 1969 byl společně s Rudolfem Peřinou účasten založení Svazu českých fotografů (dále SČF). V tomtéž roce se v rámci normalizace pozastavila činnost fotokroužku v kulturním domě v Havířově, jako reakce na Válkovy vystavené snímky pořízené v období posledních dvou let. Činnost fotokroužku byla ukončena na přímý pokyn městského výboru KSČ s podporou Sovětského vojenského velitelství v Havířově. Válek v zápětí na to zakládá fotografickou skupinu H70 (Havířov 70) společně se svými spolužáky z třídy výtvarné fotografie. (Vladislav Galgonek, Pavel Vomela, Ivan Straňák a hosté

Drahoslav Ramík, Josef Schulz). Toto sdružení nebylo ideologicky řízeno žádným zřizovatelem a umožnilo tak členům se svobodně vyjádřit bez zavazujících norem.

Počátkem sedmdesátých let začíná Válek vytvářet cyklus fotografií „Lidé z Kysuc“, vypravuje se za nimi do horských vesnic, kde hledá a nachází pravé člověčenství nezkažené civilizací a shonem. Autor ve tvářích portrétovaných zachytil drsnost tohoto kraje, který se mění do nenávratna. Pro člověka z moderního města působí zdejší vesnice jako kulisy pro historický film. Autor žijící v industriální krajině

Obrázek 41, A. Válek, ze souboru "Lidé z Kysuc".

se nemohl vyhnout hledáním nových výtvarných možností v oblasti ostravsko-karvinského revíru. Navazuje na tvorbu konce šedesátých let, snímky krajin pořízené v devastované krajině jsou oproštěné laciných efektů zmařené krajiny. Svým lyrickým podtextem a světlotonální hloubkou jsou některé jeho práce podobné snímkům Fedora Gabčana a Petra Sikuly, kteří byli na Ostravsku považováni za špičku v této disciplíně. Znalost fotografických technik Válkovi umožnila rozšířit možnosti čisté fotografie a přiblížit se výtvarnějšímu pojetí výsledného obrazu podle jeho představ, snažil se vždy zvolit takovou techniku (Sabatierův efekt, izohelie, filtrace detailu, hrubé zrno atd.), která by záměr umocnila a přitom vycházela z reality.

Tvorba Antonína Válka byla různorodá, v cyklu „Mrtvé zahrady“ (1967-69) pořizoval snímky v mizejících hornických koloniích s upravenými zahrádkami, odkud lidé vynášeli své osobní věci a ustupovali tak bezohledné těžbě uhlí, kde se krajina postupně propadávala a nakonec byla zcela zaplavena vodou, tím se z kolonie stal hřbitov domů. Volně přechází na expresivní formu fotografie, kterou poprvé představuje na první společné výstavě se skupinou H70 a o rok později již prezentuje snímky volně ložených aktů v plenéru. V centru Válkovy tvorby je především člověk,

Obrázek 42, A. Válek, akt v krajině.

jeho osud a místo ve kterém žije, tyto motivy řešil širokými formálními prostředky od prostého dokumentu, portrétu až k experimentálním řešením s vysokým kontrastem. V roce 1971, již v novém zaměstnání propagačního fotografa domu kultury v Orlové, buduje novou výstavní síň a v ní instaluje výstavu Fotosession s tématikou jazzu. Autor na snímcích navozuje uvolněnou atmosféru jazzového improvizovaného koncertu s jednotlivými muzikanty i milovníky jazzu. V roce následujícím nastupuje na další místo propagačního fotografa, tentokrát do obchodního domu Budoucnost v Havířově, kde setrvává až do roku 1994, v novém prostředí se mu nabízí vhodné a dobře vybavené zázemí a tím další možnost uplatnit své znalosti výtvarné i technické

v reklamní fotografii, s možností zhotovování velkoplošných zvětšenin. Od roku 1973 se Antonín Válek věnuje i tvorbě barevných diapozitivů jednotlivých, ale i komponovaných celků s hudbou tzv. diafon. Umožňují mu obohatit dosavadní tvorbu o práci s barvou a využít možnosti diafonu, diferencovanější epickou či dramatickou skladbu fotografického sdělení. Koncipuje své diafony jako lyrické dokumenty např. „Slunce“ nebo dějové reportáže „Okruh“. V nich i v řadě dalších dokazuje svou technickou i výtvarnou jistotu.

V polovině roku 1974 přichází výzva od Bohumila Kabourka (předseda SČF) a Vojtěcha Bartka k založení fotoklubu SČF v Havířově. Válek se této výzvy ujme a v roce 1974 vzniká společenství fotografů , které se během dvou let stává s počtem 120 členů největším fotoklubem v Československu. Předsedou fotoklubu SČF Havířov byl zvolen A.Válek a tuto funkci vykonával 19 let a dokázal tak, že je nejen dobrým fotografem, ale i výborným organizátorem, činnost fotoklubu byla definitivně ukončena změnou společenského systému v roce 1992. V letech 1967-69 byl členem okresního poradního sboru pro fotografii, díky normalizaci měl zákaz této činnosti v letech 1969-75, nicméně po roce 1975 byl zvolen jejím předsedou a tuto funkci vykonával až do r. 1993. Zároveň byl členem i krajského poradního sboru v letech 1976-92. Za výsledky dosažené ve fotografických soutěžích mu byl v roce 1977 udělen titul ASČF (autor Svazu českých fotografů) a o rok později Zlatý odznak ASČF za rozvoj fotografického umění. Členem pléna Ústředního výboru SČF byl v letech 1979 - 1984, kdy na návrh svazové stranické skupiny, byla jeho kandidátka na další období stažena. V roce 1981 byl v Praze ustaven Severomoravský krajský výbor SČF, do jejího předsednictví byl zvolen Josef Talaš (člen KSČ), A.Válek byl zvolen místopředsedou neboť jako nestraník nemohl tuto vedoucí funkci zastávat, tato situace trvala do roku 1987, kdy J.Talaš z časových důvodů nebyl schopen tuto funkci zastávat, protože nastoupil na studium Vysoké politické školy v Praze, tím byl do čela Severomoravského krajského svazu SČF zvolen A.Válek, nesplňoval ideologická hlediska a tak za jeho činnost ručili dosazení funkcionáři na postech místopředsedů. Předsedou byl až do r. 1992 kdy na návrh předsedy SČF prof. Jána Šmoka byla činnost krajského výboru SČF ukončena. Válek spolu s Bartkem byli hlavními organizátory vzdělávacího programu okresních škol výtvarné fotografie, které od r. 1982-92 probíhaly v Opavě a Karviné. Pro platové zařazení v zaměstnání musel Válek v roce 1979 absolvovat učební obor fotograf na SOU v Ostravě-Michálkovicích u již zmíněné Zlaty Čapkové-Kunertové (vedoucí oboru). Válek nebyl

jen tahounem fotografického dění v Havířově a na Karvinsku, ale jeho jméno je známo na celém Ostravsku. Z rozhovoru je zřejmé, že by se do toho pustil znovu, ale je otázka zda by v dnešní době minilabů, digitálních přístrojů a především internetu byla činnost amatérských klubů potřebná. Jako autor i nadále preferuje černobílou fotografii.

Jeho fotografie jsou zastoupeny ve vlastivědném muzeu Český Těšín, Slezské zemské muzeum Opava, Moravská Galerie Brno, archiv SČF a v soukromých sbírkách

Účast na souborných výstavách / soutěžích doma i v zahraničí:

* byl účasten všech tuzemských soutěží, obeslal jich 69 v rozmezí let 1969-2007 a z nich obdržel 34 cen.

Soutěže s mezinárodní účastí byly např.:

1969	Třinec
1970	Tokio
1971	Řím, Turín, Milano, Zaragoza, Macon
1972	Macon, Sarajevo, Legnica
1973	Tokio, Sarajevo, Bukurešť
1974	Legnica, Krakow, Waršava, Singapur, Sao Leopoldo, Sao Paulo, Berlín
1975	Zaragoza, Bordeaux, Krakow, Waršava, Sarajevo, Salao Jaunse, Southampton, Seefeld, Liberec, Herrsching
1976	Nimes, Krakow, Sao Paulo
1977	Krakow, Grudzias, Sao Paulo
1978	Navarra, Bukurešť
1979	Salao Jaunse, San Sebastian, Berlín
1980	Orvieto, Swidnica, Sao Paulo
1981	Zagreb
1983	San Fermin
1985	Zagreb
1986	Nikaragua, Vsetín
1988	Tokio, Vsetín
1989	Stara Zagora

2000 Mažejkai

* na zahraničních soutěžích obdržel 7 cen.

Autorské výstavy: (řazeno abecedně)

Český Těšín	1980
Havířov	1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1975, 1982, 1984, 1990, 1999, 2000, 2005
Javorník	1981
Jeseník	1981
Karviná	1986
Klímkovice	1980
Lipník nad Bečvou	1987
Nový Jičín	1984
Olomouc	1976
Opava	1987
Orlová	1972, 1979
Ostrava	1970, 1973, 1974, 1975, 1977, 1982, 1990
Ostrov nad Ohří	1978
Příbor	1977, 1979, 1987
Uničov	1987
Vranov nad Dyjí	1982
Vysoké Mýto	1973

Obrázek 43, A. Válek, ze souboru "Lidé z Kysuc".

Obrázek 44, A. Válek, průmyslová krajina

Literatura - periodika

Československá fotografie

1/1969 informace, str.3,
9/1969 recenze, str. 397,
3/1970 informace, str. 147,
9/1970 informace H70, str. 387, foto str. 472,
3/1972 recenze - AF - str. 113,
7/1972 recenze M.Polášek/ MP, str. 203,
4/1973 info výstava Fotochema Ostrava, str. 147,
1/1974 info Válek - Galgonek, Fotochema Ostrava, str. 3,
4/1974 Válek H70, recenze M.Polášek, str. 151,
5/1974 Válek - Galgonek, foto ilust. str.224,
7/1974 info str. 294,
8/1974 recenze (Wenus Krakow), M.Stibor, str. 360,
9/1974 info Bifoto (NDR), str. 390,

1/1975 Fotochema H70, Válek - info o výstavě, str. 2,
6/1975 info výstava Havířov, str. 242,
3/1976 info Severomoravský kraj ve fotografii, foto str. 98,
7/1979 recenze Válek - fotoklub SČF Havířov, A. Bémová, str.293,
8/1979 info Jihlava - Válek, str. 338,
1/1981 info Diafony - Válek, Bártek, str.2,
4/1981 info Uherské Hradiště, seminář: Borovička, Bílek, Válek, str.148,
8/1981 info aktivity SČF, str. 351,
10/1981 info Jesenický fotoklub - výstava, str. 437,
5/1982 recenze, A. Bémová, str. 228,
5/1983 recenze Sonda, fotoklub SČF Havířov, Válek, recenze Josef Talaš,
4/1984 Fotosession Klimkovice, recenze A-Bémová,
11/1986 info Sm kraj ve fotografii. Museum Ostrava, A.Krtilová,
6/1987 info výstav Příbor,
5/1988 recenze A.Krtilová, str.311,
1/1990 info, výstava Fotochema Ostrava, str.41,

Literární měsíčník Ostrava
2/1978 článek V.Jírů, str.102,
Severomoravská fotografie, M.Bílek, 1980,

Nová Svoboda
1985 Severomoravská fotografie, Vojtěch Bártek,
1985 Dobré světlo nad českou fotografií - předseda SMKV SČF A.Válek,
1980 O fotografii a tradici, I.Hejzlerová,
1977 Výstava Příbor, recenze V.Rovnaníková,
1975 Skupina čtyř, recenze M.Polášek,
1974 H70, info, zn.Mar.,
1972 Mezinárodní salon Legnice - 3. cena, Polsko, text, foto,
1973 Mona Lisa z Havířova, text, foto. Mezinár.salon Sarajevo - reportáž,
1973 Foto Válek v dur, jazzová tématika, recenze M.Polášek.
1969 Absolventská výstava Fotochema, recenze M.Polášek,

Havířovsko

2000 Černobílé fotografie jsou tajuplnější, nechávají prostror pro fantazii, M.Kročková,

2001 O čem sní fotografové, A.Krtilová,

Odborář

17/1981 A.Válek, H70 a fotoklub SČF Havířov, V.Richtrmoc,

--/1979 A.Válek a fotografické galerie Příbor, M.Bílek.

Ostravský kulturní měsíčník

1985 Fotografie v družebních městech, V.Bártek.

Závěr

Bylo-li některé místo Československa v letech 1948 - 1989 vystaveno širokým hospodářským, společenským a především pak geograficko-sociálním a národnostním změnám, pak to byla určitě oblast Severní Moravy a Slezska.

Překotný rozvoj těžkého průmyslu po roce 1948 spojený s extenzivní těžbou černého uhlí přivedl do tohoto kraje velké množství nových obyvatel a zcela pak změnil její tvář.

Původní německé a polské obyvatelstvo vystřídali noví lidé, kteří sem šli za prací ze všech krajů Československa, ale i ze zahraničí. Byla tak osídlena nejen stará města a vesnice, ale vznikla i města zcela nová. Historie Havířova, města postaveného na zelené louce, je toho zářným příkladem.

A jak se mísilo staré obyvatelstvo s novým, tak i vznikala nová přátelství a spojení, lidé se vzájemně ovlivňovali ve svých životních postojích, názorech a zájmech.

Nejinak tomu bylo i ve fotografii. Doba hektická, ve vztahu k lidem i značně dvojznačná. Bohaté podniky sice umožňovaly co největší "zájmově-uměleckou" činnost svých zaměstnanců, vyžadovaly však také "politickou" poslušnost. Prosadit tak svůj pohled na svět nebylo vždy jednoduché a prosté. Každé zdůraznění odcizení lidí, devastace krajiny či absurdity tehdejšího politického zřízení bylo vždy, a v tomto kraji také nejtvrději, trestáno.

I přes tyto skutečnosti však i zde lidé žili svým běžným životem a i v období zdejší "Mamulovské"[12] normalizace let 1968 - 1989 se jim povedlo dát ve svých fotografiích zprávu o svém, vlastním vnitřním světě. Světě, který si nikdy nenechali vzít.

[12] RSDr. Miroslav Mamula (6. května 1930 – 5. června 1986) byl krajským tajemníkem KSČ v Ostravě. Proslul zejména pořádáním mimořádných pracovních sobot (tzv. Mamulova sobota).

Seznam vyobrazení

Obrázek 1, srpen 1968 na fotografii A.Válka.....5
Obrázek 2, fotografie M.Poláška z knihy Ostrava (1978, účast J.Byrtus), snad nejlépe charakterizuje atmosféru tehdejší normalizační Ostravy..... 7
Obrázek 3, foto Pavel Danel..... 17
Obrázek 6, J. Byrtus, často přítomný motiv, konfrontace přírody a vlivů průmyslu..... 22
Obrázek 7, J. Byrtus, hledání paralel s přírodou..... 22
Obrázek 8,J.Byrtus, montáž byla častým námětem pro jeho monumentální tvorbu..... 23
Obrázek 10, J. Byrtus, 1. strana a ilustrace knihy..... 32
Obrázek 12, J. Byrtus, Zcela rozdílná je kvalita a pojetí černobílých a barevných fotografií..... 34
Obrázek 13, J. Byrtus, z publikace Beskydy..... 34
Obrázek 15, Stanislav Sedláček, krajinný detail č.1, z cyklu "Život dřeva"..... 39
Obrázek 16, Stanislav Sedláček, krajinný detail č.2, z cyklu "Život dřeva"..... 39
Obrázek 17, S.Sedláček, využití vysokého kontrastu, izohélie..... 42
Obrázek 18, S.Sedláček, vysoký kontrast v negativním provedení..... 42
Obrázek 19, S.Sedláček, další využití speciálních fotografických technik..... 43
Obrázek 20, S.Sedláček, z cyklu Život dřeva..... 44
Obrázek 21, S.Sedláček, využití speciálních technik, sendvič..... 44
Obrázek 23, foto S.Sedláček, montáž..... 46
Obrázek 24, S.Sedláček, využití lokální barevnosti..... 47
Obrázek 27, P.Danel, jeho další fotografie již bohužel cyklus Sídliště nepřekonaly..... 51
Obrázek 28, J.Hrachovec, krajina..... 53
Obrázek 29, J.Hrachovec, klasická kompoziční řešení krajiny..... 54
Obrázek 31, J.Hrachovec, některé náměty však hrozí banalitou..... 57
Obrázek 32, S.Galgonek, ze souboru "Pralesy"..... 59
Obrázek 33, V. Galgonek, z barevné dokumentární tvorby..... 60
Obrázek 34, V. Galgonek, z barevné dokumentární tvorby..... 61
Obrázek 36, R.Peřina, spolu s J.Byrtusem fotografoval i v Třineckých hutích..... 64
Obrázek 37, E. Kijonka, z reportážní praxe..... 66
Obrázek 38, E.Kijonka, v černobílých fotografiích projevil větší invenci , než při pozdější práci s barvou..... 67
Obrázek 39, z barevné dokumentární tvorby Drahoslava Ramíka..... 70
Obrázek 41, A. Válek, ze souboru "Lidé z Kysuc"..... 73
Obrázek 42, A. Válek, akt v krajině..... 74
Obrázek 43, A. Válek, ze souboru "Lidé z Kysuc"..... 78
Obrázek 44, A. Válek, průmyslová krajina..... 79

Použitá literatura:

Rešerše z dobového odborného tisku i regionálních periodik (Československá fotografie, Revue fotografie, Ostravský večerník, Nová Svoboda, Havířovsko.. - uvedeno v textu),
Jan Byrtus, Cesta do neznáma, text a foto, Svět v obrazech, 1965, č.51, str. 8 - 9,
Hutě, Fotografie , č.2, str.61,
David L. Miller: Shoot into the Sun, Modern photography, USA, 1968, č.10, str. 98-99,
Václav Jírů: Profesionál - amatér Jan Byrtus, revue Fotografie, 1970, č.3, str.34-38,
Emanuel Křenek: Těšínský fotograf Jan Byrtus, Slezsko, 1970, č.1, str. 22,
Hutnícké premeny (autorské vyznání), Výtvarníctvo, fotografia a film; 1971, č.5,
Daniela Mrázková: Jan Byrtus, Sovětská fotografie, 1971, č.5, str. 34 - 37,
S fotoaparátem v hutích, Fotografie, 1972, č.2, str. 49,
Václav Jírů: Dnes má slovo Jan Byrtus, Technický magazín, 1974,
Václav Jírů: Jan Byrtus a jeho velká láska fotografie, Literární měsíčník, 1976, č. 1, str. 129,
red: autorský medailon, Fotografie (NDR), 1974, č.1, str.22,
Země fotogenická - televizní film, autorské medailony 13 čs. fotografů, Československá televize, Praha, 1977,
Václav Jírů: Severní Morava: Fotografie a fotografové, Literární měsíčník č.2, str. 100 - 102,
Václav Jírů: Mistr československé pracovní fotografie, Literární měsíčník, 1978, č.2, str. 127,
Jiří Percl: Jan Byrtus, Československá fotografie, 1978, č.2, str.84,
Ivo Havlík: Druhá příroda Jana Byrtuse (rozhovor), Nová Svoboda, Ostrava, 18.2.1978,
red: autorský medailon, Foto-kino Magazín (NDR), 1980, č.9, str. 266,
Vladimír Richtrmac: Jan Byrtus, Odborář, 1981, č.6, str.32,
Karel Bogar: Dvakrát o fotografech z Beskyd, Těšínsko, 1983, č.3, str.34,
Vladimír Richtrmac : Byrtusův tvůrčí přístup k tématu práce, Československá fotografie, 1983, č.11, str.500,
Naďa Výborná, Jan Byrtus (autorský profil), Czechoslovak Life, č.11, str. 14-15,
Novinky z Profilu : recenze knihy V.Remeš : Jan Byrtus, Kulturní měsíčník, 1983, č.3, str. 70,
dtto L.Šolc : Potřebné fotografické publikace, recenze: V.Birgus - M.Bílek a V. Remeš - J.Byrtus, Zemědělské noviny, 5.5.1983, str.3,
Ivo Havlík : Beskydy Jana Byrtuse, Nová svoboda, 12.5.1988,
Ivo Havlík : Beskidy, Glos ludu, 11.6.1988,
Vladimír Hrouda: Beskydy černobílé i barevné, Rudé právo, 28.8.1988,
Ivo Havlík : Ine spojrzenie na Beskidy, Glos ludu, 1.9.1988,
Wladislaw Sikora: Podzienkowanie Janu Byrtusowi, Zwrot, 1988, č.10, str. 60-61,
Karel Bogar: Beskyde, Beskyde, kdo po tobě ide..., Těšínsko, 1990, č.1, str. 14-17,
Karel Bogar: Opuštěný fotoaparát - zemřel fotograf Jan Byrtus, Nová svoboda, 21.8.1992, str. 5,
autorský profil: Symboli: Mensch - Natur, Hasselblad forum (Švédsko), 1993, č.3, str. 14 - 18,
heslo Jan Byrtus, Encyklopedie českých a slovenských fotografů, ASCO Praha 1993, str. 46 - 47,
Ivan Augustin: Les ve fotografické tvorbě Jana Byrtuse, Moravskoslezský den, 1994, ročník 5 , č.69.
Fotoklub Ostrava, katalogy, 30, 40. setkání fotografů, Ostrava 2000, 2005.
Balajka, Birgus, Dufek, Hlaváč, Hruška, Encyklopedie českých a slovenských fotografů, ASCO Praha, 1993,

Poznámky autora z rozhovorů a debat se všemi, kteří měli k tématu práce co říci - za což jim autor **děkuje a omlouvá se těm**, kteří nejsou v práci jmenováni.

Seznam použitých zkratek

aj.	a jiné
atel.	Ateliér
amat.	Amatérský
bar.	Barevný, barevně,
čb.	černobílý,
čes.	Český
čs.	Československý
evid.	Evidence, evidovaný
f.	fotografie, fotografický,
il.	Ilustrace,
m.	medaile,
nakl.	Nakladatelství,
publ.	Publikace,
výst.	Výstava,
vyd.	Vydavatelství,
AF	Asociace fotografů,
AFIAP	Artiste de la Fédération Internacionale de l'Art Photographique,
AMFO, AFO	Amatérská fotografie,
ASČF	Autor svazu českých fotografů,
AVU	Akademie výtvarných umění,
ČsF	Československá fotografie (časopis, měsíčník, vychází od roku 1945, od 1990 pouze Fotografie,
ČSN	Český svaz novinářů,
ČSSN	Českioslovenský svaz novinářů,
ČsS	Nakladatelství Československý spisovatel,
ČsT	Československebnská televize,
ČSTK, ČTK	Československá tisková kancelář, Česká tisková kancelář
ČSkFA	Československý klub fotografů amatérů
OVF	Institut výtvarné fotografie, Svazu českých fotografů (SČF) (od 1971), od 1990 Institut tvůrčí fotografie Slezské universtity v Opavě (ITF),
KKS	Krajské kulturní středisko,
KOS	Krajské osvětové středisko,
LŠU	Lidová škola umění,
OKS	Okresní kulturní středisko,
RF	Revue fotografie (časopis, čtvrtletník, 1957-74 Fotografie 57-74; 1975 - 1977 Revue fotografie, od 1978 návrat k původnímu názvu,
SČF	Svaz českých fotografů (od 1969),
SČSVU	Svaz československých výtvarných umělců,
SČVU	Svaz českých výtvarných umělců,
str.	strany
V	Samostatné výstavy
K	Kolektivná výstavy
P	Publikace
L	Literatura
Kat.	Katalogy
Mfot.	Monumentální fotografie, velkoplošné realizace
ÚDLUT	Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti (Praha)
StB	Státní bezpečnost (tajná složka Veřejné bezpečnosti ČSSR).

Obsah

Úvod 4
Situace ve fotografii na Ostravsku po roce 1968 5
Fotokluby, fotokroužky a tvůrčí skupiny na Karvinsku a Havířovsku. 12
JAN BYRTUS (1935 – 1992) 18
Ocel - město a jeho lidé. 20
Literatura - periodika, ... 23
Katalogy 26
Knihy (autorské knihy, spoluúčasti), ... 28
Literatura, film a televize: 28
Samostatné výstavy 30
Některé společné výstavy 31
Z některých autorských publikací: 31
Monumentální fotografie - realizace 35
Stanislav Sedláček 36
První setkání s fotografií 36
Fotoklub Ostrava -Vítkovice 38
Účast na souborných výstavách / soutěžích doma a v zahraničí: 46
Autorské výstavy: 46
Pavel Danel 48
Účast na souborných výstavách / soutěžích: 51
Jaroslav Hrachovec 52
Účast na souborných výstavách / soutěžích doma a v zahraničí: 56
Autorské výstavy: 57
Vladislav Galgonek 58
Účast na souborných výstavách / soutěžích doma i v zahraničí: 61
Autorské výstavy: 61
Rudolf Peřina 62
Účast na souborných výstavách / soutěžích doma i v zahraničí: 63
Edmund Kijonka 65
Účast na souborných výstavách / soutěžích: 66
Drahoslav Ramík 68
Účast na souborných výstavách / soutěžích: 69
Skupinová výstava: 69
Autorské výstavy: 70
Antonín Válek 71
Účast na souborných výstavách / soutěžích doma i v zahraničí: 76
Soutěže s mezinárodní účastí byly např.: 76
Autorské výstavy: (řazeno abecedně) 77
Závěr 82
Seznam vyobrazení 83
Použitá literatura: 84
Seznam použitých zkratek 85
Obsah 86